ԺԱ ՏԱՐԻ 3185 (Ն. Տ.) 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1894 — 21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1894 — 3 ՌԵՊԻՒԼ ԱԽՐ 1312 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ Է ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Փրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընծիր թուղթի վրայ [illegible]		Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց բաժանորդ [illegible]		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան [illegible] այլ գրութիւն [illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՏԱՐԱԹՈՒԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Եւրոպական հրապարակին անցած շաբթուան կացութիւնը ընդհանուր առմամբ շատ տխուր էր։ Եթէ մետաղներու հրապարակը փայլուն բացառութիւն մը չը կազմէր՝ միայն երեմիական ողբեր արձակելու պիտի հարկադրուէինք գործերու տարապայման անշարժութեան մասին։

Մանիֆաթթուրայի վրայ եղած գործերը ինքնին նշանակութենէ զուրկ են։ Ամերիկայի վրայ քիչ մը յանձնարարութիւն եկաւ Հնդկաստանէն, իսկ խասայի մասին հարցնող փնտռող գրեթէ չկայ։ Ճարոնական յանձնարարութիւնք թէպէտ ամէն տեսակի համար են, սակայն անոնք ալ շատ աննշան քանակութիւններով կը համնին և հետեւաբար չեն կրնար վճռական ազդեցութիւն ունենալ գներու վիճակին վրայ։ Չինաստան գրեթէ լուռ կը մնայ. շաբթուան ընթացքին մէջ հոն բեռցուած ապրանքները յուսահատեցուցիչ կերպով քիչ են. իսկ Թուրքիոյ և Պալքանեան երկիրներու համար ա՛յնչափ միայն ապրանք կը բեռցուի՝ որչափ այդ երկիրներու ամենէն տարրական պէտքերը գոհացնելու կը բաւէ։ Այս զգուշաւոր ընթացքին պատճառներէն մին և գուցէ գլխաւորը՝ գներու ապագայ անկումին հաւանականութիւնն է։ Բամբակի այս տարուան հունձքին առատութիւնը շարունակ կը հնչէ գնորդներու ականջին, և ամէն ոք կը խորհի թէ այդ առատութեան հանդէպ արդի գներու թումբերը վերջ ի վերջոյ պիտի խորտակին։ Միւս կողմանէ, գործարանատէրներն ալ կը յամառին կը մնան իրենց հին գներուն վրայ և անոնցմէ շատ քիչերն են որ պզտիկ զիջումներ ընելու կը յօժարին։ Այս մարդիկ լաւագոյն կը սեպեն «ձեռն ի ծնօտի» նստիլ իրենց գրասենեակը, քանթէ «մեռած» գներով յանձնարարութիւններ գործադրելու զիջանիլ։ Ահա այսպիսի վարանոտ կացութեան մը մէջ կը տատանի մանիֆաթթուրայի և մանածի հրապարակը այս պահուս։

* * *

Գրեթէ համանման վիճակի մը մէջ կը գտնուի նաև ցորենի հրապարակը։ Ինչպէս բամբակը՝ նոյնպէս ալ ցորենը Միացեալ Նահանգներու ամենէն մեծ արտահանութիւններէն մէկն է։ Եւ այս տարի բամբակն ու ցորենը կարծես միաբանած են նախորդ տարուընէ աւելի առատ ըլլալու, որով, այդ առատութեան բերմամբ, այս պահուս ցորենի գներն ալ կոտրած են Եւրոպայի մէջ։ Չենք կրնար ըսել թէ ցորենի վրայ բնաւ գործ եղած չունի. մարդ ամէն բանէ կրնայ զրկուիլ բայց հացէն. միայն թէ, երբ գլխաւոր կեդրոններուն մէջ խնդրանքէն շատ աւելի ցորեն հաւաքուելու ըլլայ՝ ի հարկէ գործառնութիւնները ոգեւորութենէ զուրկ և գներն ալ թոյլ կ'ըլլան։ Եւ մանաւանդ թէ ցորենի այսօրինակ առատութեան հանդէպ գտնուին գաւառներ, ինչպէս ի Ռուսիա և այլուր, որոնք փոխադրութեան բազմադիմի դժուարութեանց բերմամբ սովի մատնուին։ Այս պահուս յԵւրոպա ցորենն ա՛յնքան առատ է որ Թուրքիայէն ամենեւին ցորեն չ'արտածուիր հոն և այս պատճառաւ Պոլսոյ հրապարակին ցորենի գները շատ թոյլ էին, ինչ որ շատ մխիթարական է աղքատ դասակարգին համար։ Պոլսոյ հրապարակին ցորենի աժնութեան ամենէն բացորոշ մէկ հետեւանքը սա եղաւ որ Քաղաքապետութիւնը երէկուընէ սկսեալ սովորական հացի գինը 35 փարայի և «ֆրանճալա»ներունը 30 փարայի իջեցուց։

Ամերիկեան ցորենի 100 լիպրան այժմ կը ծախուի 4 շիլին 8 ½ բէնսայի։

Ինչ որ ըսինք ցորենին համար՝ նոյնը գրեթէ բառ առ բառ կը պատկանի գարիին. ամենուրեք, մանաւանդ ի Ռուսիա (Ազօֆ, Օտէսա, Նիքօլայէֆ, Խրիմ) գարին շատ առատ եղած է. և շաբաթական յանձնումները օր ըստ օրէ կ'իջեցնեն գարիի գները։

Եգիպտացորենը լաւագոյն բաղդի մը չէ արժանացած. շատ քիչ գործ եղաւ անցած շաբթու և գները 20 շիլին 3 բէնսայէն աւելի չէին։

* * *

Շաքարի և սուրճի հրապարակներն ևս բաղձացուած ոգեւորութենէն զուրկ են։ Ճակնդեղի շաքարը 11 շիլին ¾ բէնսայի կը ծախուի (112 լիպրան) բայց նշանակութեան արժանի գործ չկայ։

Սուրճի վրայ ալ մեծ գործ չկայ. Ճամայքայի տեսակին 112 լիպրան 86 շիլին 6 բէնսայի ծախուեցաւ։

Կտաւատի (քէթէն թօհումի) վրայ աննշան գործեր. շաբթուան ընթացքին մէջ 1000 պարկի չափ ծախուեցաւ թօնօն 3 անգլ. ոսկի 10 շիլինի։

* * *

Լիոնէն առնուած տեղեկութիւններուն համեմատ, մետաքսի հրապարակը լաւագոյն վիճակ մը ստացած է՝ բաղդատմամբ նախընթաց շաբթուներուն։ Անցեալ շաբթու 128,815 քիլօյի հասան գործառնութիւնք, մինչ նախընթաց շաբթուն 118,015 քիլօյէ աւելի չէին։ Պրուսայէ և Քանդօնէ առնուած նպաստաւոր տեղեկութիւնք հրապարակի վիճակը բարւոքեցին։ Ստոյգ է որ տիրող ոգեւորութիւնն առաջնակարգ բան մը չէ, բայց իր համեստ սահմանին մէջ իսկ յայտարար նշան մըն է թէ հրապարակի հին ընթարմացումը և դանդաղութիւնը կամաց կամաց սկսած են տեղի տալ։— Կ'ենթադրուի որ եթէ արծաթի գները բաղձացուած բարձրութեան հասնէին և փոխանակութեանց ընթացքը կանոնաւորուէր՝ մետաքսի վրայ ա՛լ աւելի գործ պիտի կրնար կատարուիլ։ Ասոր հետ մէկտեղ Միացեալ Նահանգները մաքսային նոր սակագներէն ի վեր, գործունէութեան ընդարձակ ասպարէզ մը բացած են Լիոնի համար, որ այլ եւս մետաքսահան Ճարոնի մրցումներէն վախնալու երկիւղ չունի, զի Միացեալ Նահանգներն ա՛յնքան մեծ բերան մը ունին որ անխտրաբար կուլ կրնան տալ թէ՛ Ճարոնի և թէ՛ Լիոնի արտահանութիւնները։

* * *

Մետաղներու, և գլխաւորաբար հանքածուխի, երկաթի, պղինձի և անագի հրապարակը մեծ ոգեւորութեան մէջ էր անցած շաբթու։ Հետեւեալ մանրամասնութիւնները որոշ գաղափար մը կուտան իւրաքանչիւրին գործունէութեան նկատմամբ։

Հանքածուխ

Նիւքասըլի մէջ մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէ. կարեւոր յանձնարարութիւններ հասած են որոնք ընդարձակ ժամանակի մը համար գործ հայթայթեցին ածխահանքներուն։

Շոգեշարժ մեքենաներու յատուկ ածուխին գինն է առ մէն մի թօնօ 10 շիլին 6 բէնսայէն մինչեւ 11 շիլին ֆրանքօ-պօռ։

Քարտիֆի մէջ ոգեւորութիւնն ա՛լ աւելի մեծ է և թօնօյին վրայ 3 բէնսայի յաւելում մը տեղի ունեցաւ. ահաւասիկ նոր գները

Մեքենայի ածուխ

Ն. 1	11 շ. 3 բ.	մինչեւ	12 շ. 9 բ.
Ն. 2	11 շիլինէն	»	11 շ. 6 »
Ն. 3	10 » 6 բէնսայէն	»	10 շ. 9 »
Ն. 4	10 » 3 »	»	10 շ. 6 »

Տնական ածուխի մանաւոր տեսակը կը ծախուի 13 շ. 6 բէնսայէն մինչեւ 14 շիլին 6 բէնս. իսկ առաջին տեսակը՝ 11 շիլինէն մինչեւ 11 շիլին 6 բէնս.

Երկաթ

Անցած շաբթու մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէր Անգլիոյ հրապարակին վրայ, զի Սկովտիոյ ածխահանքերը վերսկսած ըլլալով բանիլ՝ երկաթի մեծաքանակ խնդրանք եկաւ այն երկրէն։ Բայց Եւրոպայի միւս երկիրներուն համար խնդրանքը բաղդատաբար սահմանափակ անցաւ։ Սեպտեմբեր 1էն մինչեւ 23, 46125 թօնօ ձուլածոյ երկաթ արտածուեր է Անգլիայէն դէպի Եւրոպայի զանազան երկիրները, մինչ օգոստ. 1էն մինչեւ 19, 42,665 թօնօ արտածուած էր միայն։ Գլիվլէնտի ձուլածոյ երկաթին ամենէն առաջին յաճախորդը Սկովտիա կը հանդիսանայ միշտ, և այս իսկ է պատճառ որ Սկովտիոյ ածխահանքերուն չբանիլը աննպաստ տպաւորութիւն թողած էր երկաթի հրապակին վրայ։ Հիմա տակաւ առ տակաւ արտածութիւնք սկսան շատնալ, որով հրապարակին դիրքն ալ ամրացաւ։

Գլիվլէնտի G. M. B. n. 3 նշանագրով ձուլածոն շատ հաստատ բռնուած է, և թօնօն ֆրանքօ-պօռ 36 շիլին 6 բէնսայի կը ծախուի, անմիջապէս յանձնելի։ Նոյնին Ն. 1ը կը ծախուի 38 շիլին 6 բէնսայի և Ն. 4ը 35 շիլին 6 բէնսայի։

Որքան որ ալ ձուլածոյ երկաթին հրապարակը շատ ոգեւորուած ըլլայ, նոյնը չենք կրնար ըսել երկաթի ճարտարագործութեան մասին. մեքենայներու և գործիքներու շինութիւնը ինչպէս և նաւաշինութիւնը դանդաղ կ'ընթանան և ճարտարագործական շատ մը գործարաններ այս պահուս անշարժ կը մնան։

Պղինձ

Պղինձը շատ մեծ ոստում մը ըրաւ անցած շաբթու։ Պղինձի թերթերը 51 անգլիական ոսկիէն մէկէն ի մէկ 53 ոսկիի բարձրացան, և բոլորակները պահ մը իրենց յարաբերական արժէքը կորսնցնելով՝ փոխանակ 56 լիրայի՝ 57 լիրայի ելան, այսինքն թերթերէն 3 ոսկի տարբերութիւն ունենալու տեղ՝ 4 ոսկի տարբերութիւն ունեցան, բայց յետոյ վերստին իրենց սովորական համեմատութիւնը գտան։ Պղինձի գներն են այս պահուս 53 անգլ. ոսկի և 56 անգլ. ոսկի, ու շատ հաստատ բռնուած են, զի ամերիկեան նոր սակագներէն ի վեր մեծաքանակ պղինձ կ'արտածուի դէպի Միացեալ Նահանգները։

Անագ

Մեծ ոստում մըն ալ անագը ունեցաւ անցած շաբթու։ 76 անգլ. ոսկիէն մէկէն ի մէկ 80 ոսկիի բարձրացաւ, թէպէտ յետոյ 78 ոսկիի իջաւ։ Այս պահուս անագը շատ հաստատուն է և գործառնութիւնք քաջալերական են։

ՊՐՕԲԸՐ

ՏԻՊԱՐ-ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒ

19... տարւոյն (դուք լեցուցէք մնացորդը) Ծաղկազարդն է։ Կարեւոր թաղի մը Թաղ. Խորհուրդը՝ իր դպրոցները բարեկարգելու համար՝ կատարեալ Հոգաբարձութիւն մը կը փնտռէ։

Կը գտնէ, ոչ թէ Հոգաբարձութիւն մը, այլ աւելին, եզական անձ մը՝ Պ. Օձիքեան՝ որ մէկ ամբողջ Հոգաբարձութիւն մը կը ներկայացնէ իր կատարելութեան մէջ։ Անհաւա՞տ կը գտնէք այսպիսի անձի մը գոյութիւնը, յիշեցէք որ ենթադրութիւն է լոկ։

Ի՞նչ բաղդ այս Թաղ. Խորհուրդին։ Ա՛լ չը կայ Հոգաբարձութեան անդամներու մէջ անհամաձայնութիւն, ժամավաճառութիւն, պէտք չը կայ նիստի, վիճաբանութեան։

Թաղ. Խորհուրդը՝ ծնկաչոք՝ կ'աղերսէ այս փրկարար հրեշտակին գալ ընդունիլ դպրոցներուն վարչութիւնը՝ իբր միակ Հոգաբարձու։

Պ. Օձիքեան աղաչել չը տար, և երագոտն, այսինքն չորս ոտքով, ինչպէս կըսեն, կը վազէ կանգնիլ իր պաշտօնին գլուխ։

Պ. Օձիքեան չը շատանար Հոգաբարձուի պաշտօնով. ինչպէս նոր-հարուստ մը որ ամէն կերպով ցոյց տալ կը ջանայ իր հարստութիւնը, այս նոր-հմուտն ալ դասեր ևս վրան կ'առնէ իր հմտութիւնը ցոյց տալու համար, հոգ չէ թէ իր նոր-հմուտի փետուրներուն տակէն մերթ չոր բաղը երեւան հանէ իր վտիտ գիտութիւնը։

Պ. Օձիքեան ի մէջ այլոց՝ կուտայ նաև Առտնին Տնտեսութեան դասը՝ որուն մէջ կը բացատրէ աղջկանց, մանաւանդ հարուստներուն՝ թէ որքան անհրաժեշտ է իրենց առտնին երջանկութեան համար՝ գրագէտ ամուսիններ ընտրել ու անոնց ուսման ծանրութիւնը հակակշռող «անարգ մետաղ» չեղեր տանիլ օժիտներնին։

Պ. Օձիքեան՝ իր անուշ աչքով ու ձայնով՝ որոնց մէջ է կեդրոնացած բոլոր փափկութիւն, պիտի ճառէ նաև փափուկ և ազնիւ սեռի վրայ, մանաւանդ գրելու համար բարեկամներու վրայ, որոնք ֆիզիքական պակասութիւն ունին, զինքը չը կրնալ գնահատելու պակասութենէն զատ։

Պ. Օձիքեան նշանաբանն է Վահրամի խրատը «չը փորկացնել հոգին, գիտնալով թէ ոչինչ աւելի փոքր է քան քէնն ու ոխն ու չարութիւնը»։

Պ. Օձիքեան ուսուցման մէջ կը նախասիրէ գերմանական սիսթէմը, զի գերմանականը գտնուածներուն մէջ ամենէն աւելի օգուտ կը խոստանայ։

Ի՜նչ երջանիկ և զուարթ օրեր դպրոցներուն։ Պ. Օձիքեան խնդալ և խնդացնել շատ կը սիրէ, և սիրելը աւելի կը խնդացնէ։

ՏՈՐՔ

ՉԻՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

Բաց ի Բէյէնի Օրագիրէն, պաշտօնական թերթէն, զոր միայն պաշտօնատարները կը կարդան և որ մէկ դարէ ի վեր կը հրատարակուի, Չինաստան երեսուն տարիէ ի վեր միայն լրագիրներ ունի, որք դեռ շատ քիչ են։ Ասիկա անոր համար յայտնի է մանաւանդ, որովհետեւ հակառակ եւրոպական ազգերուն մէջ եղածին, օրինակի համար ի Ֆրանսա, ուր գաւառացին որ միայն գաւառաբարբառ գիտէ, չկրնար հասկնալ ֆրանսերէն լեզուով գրուած լրագիր մը, չինացին ընդհակառակն ո՛ր գաւառէն ըլլայ և ի՛նչ գաւառաբարբառ ալ խօսի, ջուրի պէս կը կարդայ իր երկրին լրագիրները։ Արդարեւ գրուած լեզուն ամեն տեղ միեւնոյնն է Երկնային Կայսրութեան մէջ, մինչ խօսուած լեզուն ա՛յն աստիճան տարբեր տարբեր է որ ի Քանդօն, Բէյլիքացի նաւաստիներ կան որք ստիպուած են նշաններ գծել աւազին վրայ, իրենց գաղափարները փոխանակելու համար Շի-Քեանկի նաւաստիներուն հետ։

Սակայն չինական մամուլը քանի մը տարիներէ ի վեր մեծ ծաւալում մը ստացած է։ Այսպէս ի Շանկայ — ուր ծանօթ է անգլիացիներուն ազդեցութիւնը — երեք ամենօրեայ թերթեր կան։ Առաջինը Շըն-Բաօ՝ Շանկայի Լրագիրը ամենէն հինն է։ 1864ին հիմնուած է Պ. Մաժօր անուն անգլիացիին կողմէ և օրը 12-15,000 հատ կը տպուի։ Երկրորդն է Հու-Բաօ՝ Օրագիր Լուրերու։ Տէրն է Պ. Բիրվօռ, որ միեւնոյն ժամանակ ունի երկու անգլիական թերթեր. Նօրթ Չայնա Հէրըլտ և Նօրթ Չայնա Տէյլի Նիւզ։

Շանկայի երրորդ լրագիրը, Սէն Վան Բաօն, հազիւ տասնեւթն ամիս կայ որ հիմնուած է հարուստ գրագէտներու խումբի մը կողմէ։ Չինական լրագիրներուն էն լաւ կազմակերպուածն ու էն գրականն է։ Վարիչն է փորթուկէզ մը Պ. Ֆերրիս, նախկին գործակատար Նօրթ Չայնա Հէրըլտ Օֆֆիսի։

Նոյնպէս Հանքօվի մէջ կայ լրագիր մը որ մեծ կարեւորութիւն ստացած է, յետոյ ուրիշ մը ի Քանդօն, զոր հիմնած է Վաշինկթընի չինական դեսպանատան նախկին կցորդ մը, և վերջապէս երրորդ մը ի Թիէն-Ձին։

Այս լրագիրներ, որոց պարունակութեան կէսը ծանուցումներէ կը բաղկանայ, «որք էջին վարի կողմը կը բռնեն, հոն ուր մենք կը դնենք թերթօնը», ամեն շաբթու կամ ամեն տասնըհինգ օրն անգամ մը պատկերազարդ յաւելուածներ կը հրատարակեն. անոնց գինն է երկուքուկէս սանթիմ։ Չինացիները մամլոյ մէջ ազատութեան մասին գերազանցած են Եւրոպացիները։

Ամենը այս չէ, —ըսաւ է որ շատ քիչ բան է, — պէտք չէ մոռնալ պատկերազարդ գիտական հանդէս մը, ամսօրեայ հրատարակութիւն, որ կը խմբագրուի առաջնակարգ գիտնականներու աշխատակցութեամբ, Պ. Ֆրայէր ձեռօք, անգլիացի մեծահմուտ ուսուցիչ Շանկայի Քեանկ-Նան նաւային փարժարանին. և վերջապէս կրօնական բազմաթիւ փոքր պրակներ, բողոքական ու կաթոլիկ, զորս միսիոնարները առատօրէն կը սփռեն։

Այս լրագիրներուն էն կարեւորները, որք են Շըն-Բաօ և Հու-Բաօ բոլորովին տարբեր դիրք ունին մեր լրագիրներէն. ամենքն ալ լայնքին են, մէկ մէթր տասը սանդիմէթր, եօթանասուն սանդիմէթր երկայնութեան վրայ։

Մէկ կողմ միայն կը տպուին թեթեւ, կակուղ և դիմացկուն թուղթի մը վրայ եւ տպագրապէս շատ լաւ կարգադրուած են։ Մէկ ակնարկով ընթերցողը կարդալ ուզածը կը գտնայ, եթէ քաղաքականը կը հետաքրքրէ զինքը, կամ զանազան լուրերը և եղեռնական դատերու պատմութիւնները նախամեծար կը համարէ, կամ եթէ սիրահար է բանաստեղծութիւններու և զգայնիկ նորավէպերու զորս լրագիրներն յօժարակամ կը հրատարակեն։

Գրական քննադատութիւն կ'ընեն, բայց շատ քիչ անգամ թատրոնով կը զբաղին։

Գալով չինական մամուլին յարաբերութիւններուն ուրիշ երկիրներու մամուլին հետ, շատ հազուադէպ են. սակայն պատերազմէն ի վեր Եւրոպա եւ Ամերիկա կ'ընդօրինակեն չինական լրագիրները, և կը թարգմանուին։ Ի Քանտոն՝ աւելին կ'ընեն. այսպէս, Մոնէտալի Մոռնինկ Ծայրագոյն-Արեւելքի գործերուն վրայ չինարէն լեզուով լուրեր կը հաղորդէ չինական գաղթականութեան, որ բաւական բազմաթիւ է Բէյէքի նահանգին մէջ։

Վերջապէս, վերջին տեղեկութիւն մը. Մինչեւ հիմա Չինաստանի մէջ լրագիրները միմիայն լրագրավաճառներուն քով կը գտնուին. «Լրավաճառները» դեռ ծանօթ չեն հոն, ոչ ալ հասարակաց ճամբաներու վրայ. բայց թո՛ղ զինուորական յաջողութիւն մը գայ Չինացիներուն, անմիջապէս փողոցներուն մէջ և հրապարակներուն վրայ պիտի տեսնուին չինացիներ, որք իրենց ներդաշնակ ձայնովը պիտի աղաղակեն.

—Շըն-Բաօն. մեծ յաղթութիւն Ճաբոնցիներուն վրայ. Շըն-Բաօն, տասը սաբէք։

Եւ այն օրը Երկնային Կայսրութիւնը նոր քայլ մը առած պիտի ըլլայ դէպի արեւմտեան քաղաքակրթութիւնը։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (104)

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՏԺԳՈՅՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԷՆԿԻԵԼԹԻ ՀՈՐԸ

Ուր որ Աստուած առաջնորդէ՜ր զինքը։

Կեցաւ։ Աստանկ հետապնդումի մը շարունակելը անհնարինը փորձել էր շիտակը։

Բայց չէր ուզեր ետ դառնալ. ինչ մտանգներ ալ ըլլային, առաջ պիտի երթար ինք։

Նորէն ճամբայ պիտի ելլէր, երբ փոքր լամպարը դարձեալ երեւցաւ գետնուղիին խորը։

Եւ արդէն Տիան կը վազէր դէպ այդ հեռաւոր առաջնորդը՝ երբ յանկարծ մտածում մը սոսկացուց զինքը։

Արդեօք իր եղբայրը կը հեռանա՞ր միշտ։

Արդեօք ընդհակառակն ե՞տ կը դառնար՝ իրեն մօտենալով։

Հեռաւոր փարոսը անշարժ կը թուէր։

Մտիկ ըրաւ թէ չի՞ լսեր Անթօնիոյի ոտնաձայնը այդ ամայութեան մէջ ուր ամեն աղմուկներ կը հնչեն եզական հնչականութեամբ մը, և ուր կը բազմապատկին ամենէն թանձր ժայռերուն մէջէն իսկ։

Բան մը չիմացաւ։

Ուրեմն Անթօնիօ անշարժ էր։

Այն ատեն նորէն առաջացաւ։

Բայց նոյն պահուն՝ գրեթէ աննշմարելի փոքր լամպարը երերաց, և թուեցաւ Տիանի թէ լոյսն անզգալապէս կը մեծնար։

Մտիկ ըրաւ, ականջը գետնուղիին պատերուն փակուցած, սիրտն բաբախումը դադրած։

Այո, այո, չէր կրնար սխալիլ. Անթօնիօ կը վազէր. այս կողմ կուգար. եթէ Տիան քանի մը վայրկեան ալ մնար, իրեն պիտի հասնէր եղբայրը։

Անշուշտ երիտասարդը կը կասկածէր որ մէկը մտած էր հին հանքին մէջ. Տիանին ոտնաձայնը, որքան ալ մեղմ քալէր իր մերկ ոտքերովը, մինչեւ անոր հասած էր։

Եւ Անթօնիօ կ'ուզէր գիտնալ թէ ո՛վ էր զինք լրտեսողը և իրեն հետեւողը. այն խորհրդաւոր անծանօթը որ հանքին դէմ ուղղուած եղեռնական փորձերն իմացուցած էր Քոֆմանի և Պարթոլիի։

Նամակները գրողը այն անձն իսկ էր որ այդ գիշերն հեռաւանց զինքը կը լրտեսէր։

Լա՛ւ ուրեմն, պիտի ճանչնար զայն։

Եւ վա՜յ անոր։

Տիան ճիշդ գուշակած էր։

Անթօնիօ լսած էր և կը փնտռէր։

Այն ատեն խոլ սարսափով համակուեցաւ հէք Տիան, խաւարին մէջ խոյացաւ, խոյս տալով սոսկալի մարդէն որ չպիտի ներէր, գիտէր աղջիկը։

Ձեռքերը կը վիրաւորէ գետնուղիին որմահիւսքերէն, ոտքերը կ'արիւնէ ժայռերուն վրայ, իր խելայեղ վազքին մէջ գանկը ջախջախելու աստիճան ճակատը կը զարնէ կամարին ցցուածքներուն որոցմէ չզգուշանար։ Երբեմն կը դանդաչէ և կ'իյնայ, այդ բախումներէն ոմանք սաստիկ ուժգին ըլլալով։ Տիան կը ծռի, արգիլքէն կ'անցնի և կը վերսկսի իր վազքը, ճակտէն վազող արիւնէն կուրցած։

Իր ետին՝ սպառնացող լոյսը անտեսանելի է հիմակ... Դէթ ա՛լ չի նշմարեր զայն... Իրաւ է թէ այնքան կը չարչարուի, աչքերը այնքան կը ցաւին որ հիմակ չի կրնար որոշ տեսնել։

Մէկ միջոց միայն ունի, մտիկ ընել։

Ոչ, ոչ, Անթօնիօ չի կենար։ Իրեն պէս, ան ալ կը վազէ։ Բայց անշուշտ վարժուած ըլլալով այդ գետնուղիներուն, բնաւ չի զարնուիր և բան մը չի դանդաղեցըներ իր ընթացքը։

Տիան նորէն կը վազէ։

Յանկարծ կ'իյնայ, կը թաւալի։

Ինքզինքը կը կորսնցունէ. քանի մը վայրկեան ետքը կը սթափի։

Վիրաւորուած չէ։ Քանի մը սկրթուքներ միայն։

Բայց, յանկարծ բան մը կը մտածէ.

—Ինչպէս կ'ըլլայ որ կ'իյնայ... մինչ քիչ մը առաջ, Անթօնիօյին ետեւէն գացած պահուն, հանդիպած չէր ոե է փոսի։ Հետեւապէս առանց նշմարելու՝ գետնուղի փոխած էր։ Այո, անպատճառ... ատանկ էր... Այս կերպով, ակամայ, խուսափած էր Անթօնիօյին ձեռքէն։ Փրկուած էր...

Նաեւ այդ փոսէն և շուտով գետնուղիին զատաւ։

Ո՞ր կողմ ուղղուելու էր։

Դէպ առա՞ջ։ Անշո՛ւշտ։ Բայց առաջին գետնուղին գտնելու համար մինչեւ ո՞ւր երթալու էր։

Անցուցած վտանգին գիտակցութիւնը չունեցաւ նախ։ Ընդհակառակը կը մտածէր որ եթէ գետնուղիի մասին սխալած էր, — և չէր կրնար տարակուսիլ, — առաջինը, ուսկից քալած էր, շատ հեռու ըլլալու չէր, և այն ճամբով պիտի կրնար շուտով հասնիլ հին հորին ելնարաններուն։

Բայց ի զուր կը քալէր, կը վազէր, կը փնտռէր, ա՛լ չէր գիտեր ուր գտնուիլը։

Կորսուա՛ծ էր։

Կորսուած այդ մանուածապատ գետնուղիներուն մէջ ուր բան մը չկար ճամբայ ցոյց տալու, ուր նրբուղիէ նրբուղի պիտի թափառէր, յառաջանալով, ետ մնալով, նոյն շրջանակին մէջ դառնալով, առանց նշմարելու թէ չէր յառաջանար, խաւարին ու անդունդին խաղալիկ։

Ծանդագործուող հանքի մը մէջ դիւրաւ պիտի գտնէր իր ճամբան, նոյն իսկ եթէ հանքը դադրած ըլլար, վասնզի վազելով վազելով կառուղիի մը պիտի հանդիպէր, որուն գիծերուն հետեւելով մինչեւ ածխաբարձ մեքենաներուն կայարանը պիտի հասնէր։ Հոն, պիտի փրկուէր՝ կա՛մ զանգակին հնչեցունելով, կամ սանդուխներէն վեր ելլալով։

Բայց այդ հանքին մէջ երկար ատենէ ի վեր բանւոր չէր մտած։

Կառքի գետնուղիներ չկային այլ եւս։ Միւսները նեղ և ցած փողեր էին մանուածապատ և երբեմն երկրահաղորդ որք լաբիւրինթոս մը կը ձեւացնէին, երբեմն անելի մը յանգելով և ստիպելով խեղճ աղջիկը որ ետ դառնայ։

Կը զգար որ կը յոգնի, ահագին յոգնութիւն մը որ գլուխը կը ծանրացունէր, որ կը խեղդէր զինքը, որ բազուկները և սրունքները կը ջախջախէր։

Ապականուած օդը զոր կը շնչէր կարգ մը գետնուղիներուն մէջ ուր կ'ամբարուէին մահացու կազերը, կը սկսէր անոր վրայ ներգործել իր յամր ու ապահով թունաւորումը։

Ատեն ատեն երբ անանկ գետնուղիներ երթար ուր փլածքներ մէկէնմէկ գոցած էին գետնուղիները, կանգ կ'առնէր գրեթէ շնչահեղձ և հազիւ ուժ կ'ունենար քաշկռտուելու, խոյս տալու այդ ահաւոր անբնակ տեղերէն։

Կեցաւ [illegible]։

Երեսը քրտինքով ողողուած էր։

Շնչառութիւնը խղդուկ դուրս կ'ելլէր կուրծքէն, [illegible], զարհուրելի։

Բոլոր անդամներուն մէջ ցաւեր կը զգար. ոտքերն արիւնլուայ էին, սկրթուքներ կային բազուկներուն, ձեռքերուն, մանաւանդ մարմնոյն վրայ։

Եւ անդադար կը յառնէր սա սոսկալի հարցումը.

—Ո՞ւր եմ։ Ո՞վ պիտի ցուցունէ ճամբաս։

Շունչ առաւ։

Կը փորձէր կոչում ընել իր բովանդակ պաղարիւնին. գիտէր որ կեանքը վտանգի մէջ էր, — և իր միտքն ալ գուցէ։

Մեռնիլ, լաւ, բայց նորէն խենդենալ, ոչ, ոչ, երբե՛ք։

Եւ Անթօնիօ՞ն... Թերեւս անկէց պիտի գար փրկութիւնը։

Չէ՞ թէ կը մտածէր անոր դիմել։ Իր ատելութիւնն ու իր հպարտութիւնը կարգիլէին զինքը։

Բայց եթէ գետնուղիի մը հեռուէն նշմարէ՜ր փոքր լամպարը, որ քիչ մը առաջ առաջնորդած էր իրեն՝ երեւնալով ու անհետանալով։

Անթօնիօ ա՛լ հոն չէր։

Կորսուած էր անոր հետքը։

Կամ թէ, գուշակելով որ իր գործերուն գաղտնի լրտեսը մոլորած էր, անկիւն մը պահուած կը սպասէր որ անիկա նորէն անցնի այն ճամբէն որ կը տանի դէպի ելնարանները, դէպի օդ, դէպի լոյս, դէպի կեա՜նք։

Տիան կը մտածէր այս բանը։

Եւ ասիկա նոր վտանգ մըն էր իրեն համար։

Օգնութեա՜ն կանչէր զայն։

Ի՞նչ օգուտ։

—Աստուա՛ծ իմ, Աստուա՛ծ իմ, կ'ըսէ, օգնէ, օգնէ ինծի։

Նորէն ճամբայ ելլէ։

Ո՞րչափ ատենէ ի վեր կը վազէ այդպէս։ Չի գիտեր։ Իրեն անանկ կուգայ որ ժամերէ ի վեր։ Թերեւս մէկ քանի վայրկեան եղած էր միայն։ Ժամանակի ճիշդ գիտակցութիւնը չունի ա՛լ, այդ սոսկալի գերեզմանին մէջ ուր ողջ ողջ թաղուած է և ուր [illegible] չթափանցեր երբե՛ք։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՍԵՊՏ. 21/3 ՀՈԿՏ. 1894

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՌԱՋԻԿԱՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ.— Կ'երեւի թէ շատ չանցած ուրիշ պատերազմի մը վրայ պիտի դառնայ այն ուշադրութիւն որ այժմ կեդրոնացած է Չինու և Ճաբոնի պատերազմին վրայ։ Մատակասքար ո՛չ Չինու ո՛չ Ճաբոնի կարեւորութիւնն ունի, բայց ուղղակի շահակից Տէրութիւն մը կայ հոն որ եւրոպական մեծ Տէրութիւն մ'է։ Հովաներու կամ Մալկաշներու խնդիրը մէկէ աւելի կապ ունի եւրոպական աշխարհաքաղաքականութեան հետ, որուն չեն կրնար դպչիլ Մայրագոյն Արեւելքի դէպքերը։

Ֆրանսական թերթերն այնպիսի լեզու մը կը գործածեն որ կարծես թէ Հովաները կամ Մալկաշներն, այսինքն՝ Մատակասքարի տիրող ազգը խօսք չհասկցող չարագործ ցեղ մ'է, և թէ Մատակասքարի դէմ իրենց ձեռնարկելիք պատերազմն ուրիշ բան պիտի չըլլայ բայց եթէ զինուորական նուագախմբաց առաջնորդութեամբ յաղթական պտոյտ մը դէպ Անդանանարիվօ, մայրաքաղաք Մատակասքարի։ Այս երկու կէտերու վրայ հա՛րկ է սակայն միւս կողմն ալ մտիկ ընել։

Քսան և հինգ տարիէ ի վեր Մատակասքարի մէջ բնակող Վեր. Ճ. Ռիչարտսըն անգլիացի միսիոնարն, որ այս օրերս հանգստեան կոչուելով Լոնտոն դարձաւ, հետեւեալ տեղեկութիւնները կու տայ.

«Ֆրանսացիք կ'ըսեն թէ արդի կացութեան պատճառ են Մեթոտեան Միսիոնարք՝ մինչ ճշմարտութիւնն այս է որ Միսիոնարներուն բացարձակ արգիլուած է խառնուիլ երկրին քաղաքական գործերուն։ Այդ կէտին հակառակ շարժող Միսիոնարը նոյն հետայն պաշտօնանկ կ'ըլլայ։ Հովա նախարարապետն ամենեւին չընդունիր միջամտութիւն Միսիոնարներուն կամ այն Անգլիացիներուն կողմէ որք երկրին վարչութեան մէջ կը գործածուին, և կամ անգլիացի վաճառականաց կողմէ։ Բացարձակ կրնամ ըսել թէ ուր որ Հովա իշխանութիւնն հաստատուած է, մանաւանդ Անդանանարիվօյի մէջ, օտարազգիներուն կեանքն և ինչքը նոյնքան ապահով է որքան ի Փարիզ կամ ի Լոնտոն։ Ֆրանսացիք կ'ըսեն նաեւ թէ Հովաներն ի պատերազմ կը գրգռեն զիրենք։ Բայց Հովա նախարարապետն և իր ազգայնոց ուշիմ մասը քաջ գիտեն թէ կարող չեն յաջողապէս դիմադրել ֆրանսական լաւ կարգադրուած արշաւանքի մը։ Փարիզի լրագիրք կ'ըսեն թէ 7,500 հոգւոյ ֆրանսական բանակ մը պիտի ղրկուի։ Ուրեմն, Ֆրանսացիք իրենց 1883—86 ի սխալը պիտի կրկնեն։ Հովաները չեն ընկճուիր իրենց ծովեզերքին վրայ զինուորական ցոյցէ մը, և 7,500 ֆրանսացի զօրք չեն կրնար բաւական յառաջանալ երկրին մէջ։

«Պ. Լը Միռ տը Վիլէռի արտասովոր դեսպան կարգուիլը սխալ մը կը թուի ինձ։ Սա նոյն դեսպանն է որ՝ մի քանի տարի առաջ՝ այն խնդրոյ վրայ թէ հիւպատոսական արտօնագրերն Հովանե՞րը պէտք է տան թէ Ֆրանսացիներն, իր դեսպանատան դրօշը վար առաւ, և իր պաշտօնէից հետ մեկնեցաւ Մատակասքարի մայրաքաղաքէն. որովհետեւ Հովա նախարարապետը չէր ընդունէր որ ի Մատակասքար պաշտօն վարել եկող հիւպատոսք իրենց պաշտօնավարութեան արտօնագիրը Ֆրանսայի դեսպանէն առնեն։ Բայց օրն իրիկուն չեղած, Պ. Լը Միռ տը Վիլէռ ետ դարձաւ յԱնդանանարիվօ, և իր դրօշը նորէն կախեց առաջուան ձողէն։ Այս խնդրոյ վրայ այն ատեն Հովայք յաղթեցին Ֆրանսայի դեսպանին, և այս անգամ երբ աւելի ծանր բանակցութեան մը առթիւ նոյն դեսպանն է որ կը ղրկուի իրենց քով, պիտի կարծեն թէ նոյն բանը դարձեալ կրնան ընել անոր, և սաով խնդրոյն վիճակն աւելի պիտի ծանրանայ։

«Փարիզի թերթերը գրեր են նաև թէ շատ մը Մալկաշներ սիրով պիտի ընդունին ֆրանսական լիակատար թեւարկութիւն մը։ Ես այնպէս չեմ տեսներ։ Ֆրանսա Մատակասքարի մէջ բան մ'ըրած չէ ժողովրդին ցոյց տալու համար թէ իրենք աւելի երջանիկ պիտի ըլլան եթէ իր անմիջական իշխանութեան տակ մտնեն։ Հովայք չեն ընդունիր ո՛չ ֆրանսական, ո՛չ անգլիական, ո՛չ ո՛ և է ցեղ հովանաւորութիւն։ Անոնք կուզեն որ իրենց երկիրն իրենց մնայ։ Ֆրանսացիք չեն կրնար Մատակասքարի տիրել 7,500, կամ նոյն իսկ 20,000 զօրքով։ Աւելի մեծ բանակ մը պէտք է ղրկեն։ Մինչև որ իրենց մայրաքաղաքն իրենց ձեռքէն չառնուի, Հովայք պարտութիւն չեն խոստովանիր, շնորհիւ իրենց աշխարհագրական դիրքին։ Բայց նոյն իսկ մայրաքաղաքը գրաւելէ ետքն, ամբողջ կղզին ֆրանսական իշխանութեան տակ պահելու համար, հարկ անհրաժեշտ է միշտ բանակ մ'ունենալ հոն։ Հովայք վայրենի ժողովուրդ մը չեն։ Քիչ շատ կրթուած լուսաւորուած են։ Հազարաւոր եւրոպական ձեւով դպրոցներ կան իրենց մէջ, որոցմէ շատ զարգացած մարդիկ ելած և բարձր պաշտօնի ու դիրքի հասած են։ Այսպիսի Պետութիւն մը դիւրաւ չընդունիր օտար Տէրութեան մը հպատակ ըլլալ։

«Արդի վէճին գլխաւոր պատճառն է տեղւոյն ոսկեհանքերուն շահագործումը։ Վարչապետն աւելի նպաստաւոր պայմաններով արտօնութիւններ կու տայ հիմա։ Ֆրանսացի մը իր առած հանքը կ'ուզէր բանեցնել սարսափելի աշխատութեան դրութեամբ, և բնականապէս մերժ ըրաւ, զի խոստացուած մարդիկ չեկան, կամ գալէն ետքը փախան։ Ուրիշ երկու հանքեր որք Անգլիացիներու տրուած էին, շահաւորապէս կը բանին. զի Անգլիացիք իրենց գործածած բանուորներուն օրը թոշակ մը կը վճարեն, և մարդու պակասութիւն ո՛չ միայն չեն քաշեր, այլ ամեն կողմէ Մալկաշները կ'երթան աշխատիլ Անգլիացիներուն քով։ Մարդիկը շահիլ գիտնալու է։

«Սա ևս ըսեմ թէ Հովա ժողովուրդն հոգւով ու մարմնով իր կառավարութեան հետ է։ Պէտք է գիտնալ թէ կրօնային կատարեալ ազատութիւն կայ կղզւոյն մէջ։ Կ'ըսուի թէ Պ. Լը Միռ տը Վիլէռ իր վերջնագրով պիտի պահանջէ որ (Ա.) ֆրանսական թեւարկութիւնը կատարելապէս ընդունուի, և (Բ.) մէն մի Հովա կառավարչի կամ կուսակալի քով մէկ մէկ ֆրանսացի պաշտօնեայ դրուի։ Եթէ ես Հովաները կը ճանչեմ, անոնք երբեք չեն ընդունիր այս պայմանները։ Եթէ պատերազմ ծագի, պատճառն այն պիտի ըլլայ որ Ֆրանսա պատերազմ կ'ուզէ՝ անպատճառ իր իշխանութեան տակ առնելու համար զՄատակասքար։»

* * *

Ֆրանսացիք և Հովայք լրջօրէն պատերազմի կը պատրաստուին։ Մատակասքարի Թագուհին 14,000 զօրք ունի եւրոպական ձեւով մարզուած, երկու բանակի բաժնուած։ Ընտրելագոյն մասն մը զատ, որ բազմահարուածեան ունի, զօրաց մնացեալ մասը զինեալ է Շնայտէրի հրացանով, որով 900 մէտրի չափ միայն նշան կ'առնուի։ Բայց աւելի քան կը համարուի անանցանելի երկրի մը մէջ, ուր ո՛չ թէ բաց դաշտի վրայ այլ ծառուտ տեղուանք պիտի մղուին ճակատամարտները։ Երբ նեղը հասնի, Մալկաշները կարող են 300 հազար զօրք հանել, որոց կէսը նիզակով զինուած։ Կանոնաւոր բանակին բոլոր սպայք եւրոպական ոճով կրթուած ըլլալէ զատ, հաւանական է որ շատ մը անգլիացի սպայք պաշտօն վարեն Հովա բանակին մէջ։ Բայց Հովաներուն գլխաւոր պաշտպանութիւնն ոչ այնքան իրենց զինուորական զօրութեան մէջ է որքան իրենց երկրին անանցանելի արահետներուն մէջ, որոցմէ եւրոպական բանակի մը չէ թէ թնդանօթներն այլ նոյն իսկ զօրքերը չեն կրնար անցնիլ։ Տասն տարի առաջուան պատերազմին մէջ, Ֆրանսացիք, երկուք ու կէս տարւոյ պատերազմական գործողութիւններէ ետքն, հազիւ հինգ մղոն կրցան յառաջանալ կղզւոյն ներսերը։ Ծովակալ Միոյի հրամանաց ներքեւ գտնուող ֆրանսական զօրքը շատ և շատ հեռի մնաց մայրաքաղաքէն։ Հովայական տեսակէտով, այն պատերազմ շատ յաջող էր։ Հաստատուած թեւարկութիւնը լոկ արտաքին և անուանական էր։ Բայց 1890 ին այս թեւարկութիւն ընդարձակեցաւ և ուղղակի բան մ'եղաւ անգլօ-ֆրանսական պայմանագրութեամբ, ու տակաւին Ֆրանսացիք կ'ըսեն թէ Անգլիան է գլխաւոր հակառակորդն ի Մատակասքար։ Լորտ Սալզպըրի այն զիջումն ըրած էր որպէս զի Ֆրանսայի կողմէ խնդիր չյարուցուէր Զանզիպարի այլապէս կարեւոր կղզւոյն Անգլիոյ ուղղակի թեւարկութեան ներքեւ անցնելուն։ Եթէ Մատակասքար կը տիրապետէ Բարեյուսոյ Հրուանդանի կողմէ Հնդկաստանի ճամբուն, Զանզիպար կը տիրապետէ Սուէզի ջրանցքին և Պապ-էլ-Մանտէպի նեղուցին կողմէ Հնդկաստանի ճամբուն, ինչպէս և Արեւելեան Ափրիկէի։ Հիմա Մատակասքարի օտար Տէրութեանց հետ յարաբերութիւնք Ֆրանսայի ձեռքն են, որ կ'ուզէ սոյն իշխանութիւնը կղզւոյն ներքին վարչութեան վրայ ևս հաստատել, բան մը յորմէ ցարդ զգուշացած էր։ Իսկ Հովայք հակառակ են ֆրանսական թեւարկութեան այն ուղղակի ձեւոյն որ Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջեւ կարգադրուած էր առանց իրենց հաւանութեան, 1890 ի յիշեալ պայմանագրով։

Մատակասքարի պատերազմն ևս կ'երեւի թէ Չինու և Ճաբոնի պատերազմին նման երկար պիտի տեւէ։ Մասնագէտներ կ'ըսեն թէ վեց ամիս պէտք է որ Ֆրանսացիք կարենան հասնիլ Մատակասքարի մայրաքաղաքն, այն ալ եթէ ամեն բան կանոնաւոր ընթանայ։ Բայց իրենց այժմեան նախագրութենէն շատ աւելի զօրք պէտք է ղրկեն՝ յաջող վախճանի մը յանգելու համար այս նոր արշաւանք։ Թոնքինի գլխու ցաւէն քիչ ետքը, Ժիւլ Ֆէռիի օրով, Ֆրանսացիք պիտի խորշէին այսքան մեծ գաղթային ձեռնարկէ մը, այնքան հեռի տեղուանք։ Բայց Ժիւլ Ֆէռիի մահէն ի վեր իր քաղաքականութիւն ամեն ժամանակէ աւելի գնահատեցաւ, և Ֆրանսացիք հիմակ այնքան կարեւորութիւն կու տան գաղթային գործերու որ կ'երեւի թէ ամեն զոհողութիւն պիտի ընեն Մատակասքարի նման աղուորիկ պատառի մը համար։

ՖՐԱՆՍԱ.— Արտաքին գործոց նախարար Պ. Հանոթօ որոշեց որ Ֆրանսայի հիւպատոսք պարտաւորեալ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններ հաղորդեն իրենց գտնուած երկրաց վաճառականութեան և արհեստագործութեան վրայ, և այն տեղեկութիւնք անմիջական շահակիցներուն տրամադրութեան տակ դրուին, այնպէս որ արտաքին գործոց նախարարութեան դիմող գործարանատեարք և վաճառականք իրենց համար կարեւորութիւն ունեցող տեղեկութիւնները միշտ պատրաստ գտնեն, հրատարակուելէն ալ առաջ։ Գերմանիա և Անգլիա արդէն այնպէս ըրած են որ իրենց հիւպատոսք վաճառականութեան ու արհեստագործութեան ամենէն ձեռնհաս տեղեկաբերներն են։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Գնդապետ Ֆոն Դրոթա անուանեցաւ Արեւելեան Ափրիկէի գերմանական երկրին կուսակալ, Պարոն Ֆոն Շիլէի տեղ, որոյ հրաժարումը ոմանք կը վերագրեն նոյն նորաստեղծ երկրին յոռի մատակարարութեան, բայց կառավարական մամուլը կ'ըսէ թէ բանակին մէջ իր ծառայութեան և յառաջխաղացմանց իրաւունքը չկորսնցնելու համար, Պարոն Գերմանիա դառնալ կը բաղձար, և որովհետեւ բնիկներուն դէմ մղուած արշաւանքներու մէջ յաջողութիւն ունեցած էր, ի մօտոյ կիսաբաժնի զօրապետ պիտի կարգուի։

ՑԼԱՄԱՐՏԸ Ի ՖՐԱՆՍԱ.— Նիմի կառավարիչը վերջապէս արգիլեց ցլամարտի վայրագ խաղերն։ Այս սպանիական զուարճութիւն շնորհ գտած էր նաև հարաւային Ֆրանսայի այս մասին մէջ, բայց հանդիսականաց առջեւ ցուլերուն անգթօրէն սպանումը, կամ նոյն իսկ ցլամարտիկներուն եղջիւրի հարուածներուն տակ ընկճուիլն այնքան բարբարոսական երեւցան Ֆրանսացիներուն որ ներքին գործոց նախարարին հրամանաւ այսուհետեւ տեղի պիտի չունենան։ Սպանիացիք տակաւին այնքան չեն փափկացած որ իրենք ալ նոյն արգելքն հանեն։

Տնտեսական հարցեր

ՊԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԿԱՏԱՐՈՒՄ

Արժանիքի տէր երիտասարդ պատկերահանէ մը, որ մեր Փարիզի շքեղ եկեղեցիներէն միոյն նկարման կը պարապէր, տարիներ առաջ խնդրուեցաւ որ ապահովագրուի։ Պատեհ առիթ էր. զի շատ դրամ կը վաստկէր։ Ու մինակ ալ չէր։ Ծաղկատի կին մ'ունէր և քառամեայ աղջիկ մը, որոց վրայ կը գուրգուրար։ Արուեստագէտն իր տաղանդին և աշխատասիրութեան վրայ վստահ էր։ Գիտէր թէ՝ ցորչափ կեանք ունենար՝ կրնար իրեններուն ապրուստը շահիլ, ու բան մ'ալ մէկ կողմ դնել։ Միայն իր կեանքին տէր չէր։ Այս անստուգութիւն իր սիրուն ընտանիքին ապագային հետ այնքան սերտ առնչութիւն ունէր որ երիտասարդն իրաւամբ հոգ կ'ընէր։ Ուստի որոշեց ապահովագրուիլ. բայց կինն ընդդիմացաւ, ու խռովեցաւ այն մտածումով թէ իր պաշտած ամուսնոյն մահէն ինք օր մը կարենար օգուտ քաղել։ Պատկերահանն հարկադրեցաւ բերան չառնուլ ապահովագրութեան խօսքը։

Բայց այն գեղեցիկ նկարներն յօրինած ժամանակ, մերթ ընդ մերթ կ'երեւակայէր խեղճութիւնն որուն մէջ պիտի թաղուէին իրմէ զատ ապրուստի միջոց չունեցող իր կինն և աղջիկ զաւակն, եթէ ինք արկածի մը զոհ երթար, կամ յանկարծամահ ըլլար։ Վերջապէս, օր մը խօսք բացաւ այն վարպետին որ պատուական արուեստն իրեն սորվեցուցած և զինք այս վիճակին բերած էր, և հիմակ ալ հօր մը պէս կը սիրէր զինք։ Ծերունին յորդորեց զինք այսպիսի պարտաւորութեան մը կատարման։ Աւելի բան մ'ըրաւ վարպետն։ Աշակերտէն խնդրեց որ իրեն թոյլ տայ փոքրիկ չափով մը մասնակցելու ապահովագրութեան տարեկան սակին վճարման, ի փոխարէն գոհացուցիչ պաշտօնավարութեան, քանի որ տասն տարիէ հետէ իր արհեստանոցին մէջ օրինակելի ընթացք մ'ունեցած էր։ Երիտասարդն ուրեմն ապահովագրեցաւ, երբ 31 տարեկան էր։ Տարեկան սակի մը վճարման փոխարէն Ընկերութիւնն յանձն առաւ ի դէպ մահու յիսուն հազար Ֆր. հատուցանել նկարչին ընտանիքին։ Բայց գործը կնոջմէն գաղտնի պահուեցաւ։

Երեք տարի անցաւ։

Տարեկան սակերը ճշդիւ վճարեցան։ Երիտասարդին ծանր չէր գար վճարումը, քանի որ իր կնոջ և փոքրիկ աղջկան վրայ մտածէր, որ ան ալ տարուէ տարի կ'աղուորնար։ Ինքն իրեն կ'ըսէր երբեմն որ եթէ իր վրձին արժէք մ'ունէր, ինքն ևս դրամապէս բան մը կ'արժէր, քանի որ այժմ 50,000 Ֆր.ի դրամագլուխ մը կը ներկայէր։ Շատ գոհ էր որ իր կնոջ խօսքը մտիկ չընելով ապահոված էր այս պաշտելի ընտանիքին ապագայն։

Բայց այն եկեղեցւոյ մէջ ուր վերջացնելու վրայ էր պատուիքանչելի նկարներէն մին զոր շատ հեղ զմայլումով դիտած ենք, սեւ օր մը իրեն կը սպասէր, մին այն օրերէն որք մարդոց ոմանց գլխուն վերեւ կը ծնին յանկարծ, զանոնք ամենէն անհաւանական կերպիւ տանելով աղէտի մը։ Խեղճ պատկերահանն, հոգւով ու մարմնով իր գործին պարապած, արուեստին ինքնաբոյր հրապուրէն գրաւուած, ու կերպիւ ինք վերացած, չէր դիտած դժբախտաբար թէ լաստակերտին (իսկէլէ) այն մասն որոյ վրայ ոտք կոխած էր՝ լաւ չէր կապուած։ Յանկարծ ճռինչիւն մը լսուեցաւ, ու պատկերահանին մարմարապատ սալայատակին վրայ ծանր կոյտի մը պէս ինկալը մէկ եղաւ։ Ուրիշ բանուորներ օգնութեան հասան, բայց խեղճն իր կնոջ և զաւկին անունը վերջին անգամ մ'ալ արտասանելով, քիչ ետքն հոգին աւանդեց։

Ի՞նչպէս նկարագրել աղեխարշ տեսարանն որ տունը տեղի ունեցաւ։ Այսպիսի սրտաճմլիկ դէպքեր աւելի կը զգացուին քան կը նկարագրուին։ Բայց այս տխուր պատկերին մէջ, ծեր կին մը կար որ անզգայ կ'երեւէր։ Աչքերէն կաթիլ մը արտասուք չէր վազեր։ Պատկերահանն իր փեսան էր։ Կը սիրէր իր փեսան՝ բայց իր մայրական սիրտ, այս ահռելի դժբախտութեան մէջ, աւելի մեծ աղէտ մը ցուցած էր իրեն, քանի որ իր փեսին յանկարծակի մահուամբ իր զաւակն ալ թշուառութեան կը մատնուէր։ Այս կրկին վշտին յանկարծ հարուածին ներքեւ, ծերունի կինն ո՛չ իսկ կրնար լալ՝ բերանը գոց, զգայազիրկ կը մնար։ Դեռատի կինն ալ, որ [illegible] աչքերէն յորդ արցունք կը հոսէր, երբ պահ մը գլուխը վեր առաւ, պատահմամբ տեսաւ իր մօր վիճակն, ու անոր դէմքէն ամեն բան կռահեց։ Հասկցաւ թէ ինչո՛ւ իր մայր իրմէ աւելի ընկճուած էր։ Յանկարծ հեռանալով ամուսնոյն մարմնոյն քովէն, վազեց իր փոքրիկ զաւկին քով, և երկու թեւով գրկեց զայն, կարծես վերահաս վտանգի մը դէմ զայն պաշտպանելու համար։ Երեւակայութեան հզօր թռիչով մը, դեռատի կինը մօրին առջեւ կը պատկերէր ո՛չ միայն իր նիւթական խեղճութիւնն ապագայի մէջ, այլ և թերեւս իր աղջկան բարոյական թշուառութիւնը։

Այս միջոցիս ներս մտաւ ծերունի պատկերահանը։ Տունէն էր գրեթէ, ու բնական էր որ ընտանիքը մխիթարելու գար։ Գիտէր թէ այս փոքրիկ ընտանիքին մէջ ո՛րքան զիրար կը սիրէին, իրարու վրայ կը գուրգուրային։ Մարդկային խօսք բաւական չէր այսպիսի ընտանիքի մը վիշտն ամոքելու։ Բայց ինք ուրի՛շ նպատակ մ'ալ ունէր։ Կը խորհէր թէ իր աշակերտին դժբախտ այրիին յանձնելով իր քով իբրեւ աւանդ գտնուած թուղթ մը, այնքան երախտագիտութիւն յառաջ պիտի բերէր որ այս խեղճեր, ամեն բանի մէջ Աստուծոյ մատը տեսնելով, թերեւս աւելի դիւրաւ պիտի համակերպէին Աստուծոյ կամքին։

«Ձեր յուսահատութիւնը կը հասկնամ», ըսաւ իր ափին մէջ առնլով ծաղկատի կնոջ երկու ձեռները. «և գուցէ՝ չմխիթարելէ զատ՝ աւելի պիտի սաստկացնեմ ձեր կսկիծն՝ հանգուցեալ տարաբախտ բարեկամիս վեհանձնութեան մէկ նոր ապացոյցը տալով ձեզ։ Իր կենդանութեան զձեզ ամենքդ շատ կը սիրէր։ Բայց կը փափաքէր որ իր սէր իր մահէն ետքն ալ տեւական ըլլայ։»

Լռիկ պառաւն, այս բառերը լսելուն, կամացուկ մը ծերունիին քով եկաւ, աւելի աղէկ լսելու համար։

«Ահա,— ըսաւ պատկառելի արուեստագէտն՝ հեծկլտանքով ընդհատուած ձայնիւ մը, «ահա իր սիրոյն հուսկ յիշատակ գրաւականը։ Ձեր կարծածէ՛ն աւելի հոգ կ'ընէր ձեր վրայ։ Ոչ միայն ներկային այլ և ապագային մէջ կ'ուզէր բարեկեցիկ տեսնել զձեզ։ Կը տենչար մանաւանդ իր աղջկան բարւոք կրթութեան։ Ուստի, առանց ձեզ բան մ'ըսելու, ապահովագրուած էր երեք տարի առաջ, և մուրհակ մը ձեռք բերած, զոր դուք, Տիկին, ժամանակաւ մերժած էիք, անկեղծ բայց՝ ներեցէք համարձակութեանս՝ անխորհուրդ անձնուիրութեան և անշահախնդրութեան զգացումով մը։ Այս սիրեցեալ մանկան հօր վերջին կամքերուն գործադրիչն ըլլալով, ձեզ կը յանձնեմ այս չէքն, որով պիտի ընդունիք ապահովագրութեան գումարն, յիսուն հազար ֆրանքը։»

Այս խօսքերը լսելուն, պառա՛ւն էր որ սկսաւ լալ, և երիտասարդուհի՛ն էր որ լուռ և մունջ կեցաւ։ Նոր յուզում մը, առջի յուզման վրայ աւելնալով, տարբեր երեւոյթներով կ'արտայայտուէր երկուքին վրայ։ Այրիացեալ մայրն իր զաւակը գրկեց, ծունկի վրայ բերաւ դժբախտ հօր մարմնոյն քով, և ինք իբրեւ անհետացեալ, գրեթէ ամօթահար մնաց այն վեհանձնութեան, այն առատասրտութեան առջեւ, որ այնքան հոգածութեամբ ու յարատեւութեամբ հսկած էր իր վրայ և իր միակ զաւակին վրայ։

Ա՛լ այնուհետեւ սուգի զգեստը բնաւ չթողուց, ո՛չ իսկ իր աղջկան ամուսնութեան օրն, որ ապա, 17 տարեկանին մէջ, պատշաճապէս տեղաւորուեցաւ։ Այս անվերջանալի սուգը բացատրելու համար, յաճախ կ'ըսէր թէ «քանի որ իր ամուսին գերեզմանէ՛ն ալ անդին սիրած էր զինք, արդար և վայելուչ էր որ ինքն ալ մինչեւ իր վերջին օրը լայ զանի»։

ԽՕԺԷՆ ՌԸՊՈՒԼ

ՏՈՔԹ. ԹԻՐԵԱՔԵԱՆ

պատիւ ունի ծանուցանել թէ իր բնակարանը փոխադրած է Բերա, Մեծ-Փողոց, Մաննի դեղարանին վրայի տունը, ուր պիտի գտնուի ամէն օր առաւօտուն ժ. մինչև 3 (թ.) երեկոյին ժ. 9էն վերջը և մնացած ժամերուն՝ Կէտիք-Փաշա, Տալքըճեան Գառնիկ և Աղեքսանդրոս Իոանիտիս դեղարանները։ 2—8

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

Թիէն-Չին, 2 Հոկտ. — Ճաբոնական նաւատորմը Սեպտ. 28 ին տեսնուեցաւ Բեքինէ 200 մղոն հեռի, Թիէն-Չինի հիւսիս-արեւելեան կողմը։ Չինացիք շատ զօրք ղրկեցին այն կողմ, թոյլ չտալու համար որ Ճաբոնցիք ցամաք զօրք հանեն։

—5000 Ճաբոնցիք հասան Բոսիէթի ծովախորշին մօտերն, հոն ուր Քորէա կը միանայ ռուսական սահմանագլխին։

—Անգլ. նաւախումբ մը կը պտըտի Բեչիլիի ծովախորշին մէջ։

—Բեչիլիի հարաւային կողմը Շան-Դունկ չինական նահանգին մէջ խռովութիւնք տեղի ունեցած ըլլալով՝ զօրք կը ղրկուի։

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ցարն և իր ընտանիք բոլոր ձմեռը Խրիմ պիտի անցունեն։ Ցարին տկարութեան պատճառ մ'ալ իր Բ. որդւոյն Կէորկիյ մեծ-դքսին տկարութեան աւելնալն է։ Առ այժմ, կայսեր տկարութիւնն երկիւղալի հանգամանք չունի, կ'ըսուի վաւերական աղբիւրէ։

ԻՍՄԱՅԻԼԻԱ.— Սեպտ. 21—30 Սուէզի ջրանցքէն անցնող 85 շոգենաւերուն տասնօրեայ հասոյթն եղած է 1,910,000 ֆր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքական Տեղապահ Գեր. Հմայեակ Սրբազանի կողմէ կրկին անգամ հրաւէր ուղղուած է Ազգ. Հիւանդանոցի նորընտիր Հոգաբարձութեան անդամոց՝ այսօր Պատրիարքարանի մէջ մէջ գումարուելու համար։

Ուսումնական Խորհուրդն այսօր ի նիստ կը գումարի Պատրիարքարանի մէջ Նախագահութեամբ Պատրիարքական Գեր. Տեղապահին։

Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Գեր. Ստեփան եպիսկոպոս Յովակիմեան, որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, «Աստաղազար» օթէլին հրկիզման հետեւանօք պատահած աղէտքներուն լուրն առնելով, փութացեր է երթալ ու մխիթարել դժբաղդ վիրաւորեալներն ու հրկիզեալները։

Պանտրմայի և Պալըքէսէրի պատրիարքական փոխանորդ Արժ. Յովսէփ Ծ. վարդապետ Այվազեան մայրաքաղաքս եկած է։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՅ ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Հայ Լրագրութեան հարիւրամեայ յոբելեանին առթիւ, Հանդէս Ամսօրեայի խմբագրութիւնն ի լոյս ընծայեց 1894 տարւոյն մէջ ի Կ. Պոլիս, Իզմիր, Վենետիկ և Վիեննա հրատարակուող հայ լրագրաց ու հանդէսներու գլխաւոր խմբագիրներուն կենդանագիրներն, հանդերձ իւրաքանչիւրին ստորագրութեամբ և թերթերուն մանրանկար օրինակներովն, հոյաշուք փորագրութեամբ։

Այս գեղեցիկ հաւաքածուն կը պարունակէ ընդամենը 25 լրագրի ու հանդէսի օրինակներ և 17 խմբագրաց պատկերները միայն։

Աւասիկ, այբուբենի կարգաւ, լրագրաց անուններն իրենց հաստատման թուականովը մէկտեղ և այն խմբագիրներն, որոնք ներկայացուած են յիշեալ նկարին մէջ.

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ (1871) Մ. Մամուրեան։

ԱՐԵՒԵԼՔ (1884) Բիւզանդ Քէչեան և Տիգրան Արփիարեան։

ԱՒԵՏԱԲԵՐ (1855) . . . . (*)

ԲԱԶՄԱՎԷՊ (1843) . . . .

ԲԻՒՐԱԿՆ (1884) Պ. Ստեփան Խ. Իւթիւճեան։

ՀԱՅՐԵՆԻՔ (1870) Արփիար Արփիարեան և Լեւոն Բաշալեան։

ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ (1887) . . . .

ԾԱՂԻԿ (1886) . . . . .

ՃԷՐԻՏԷՅԻ ՇԱՐԳԻՅԷ (1885) Տիգրան Ճիվէլէկեան։

ՄԱՆԶՈՒՄԷՅԻ ԷՖՔԵԱՐ (1866) . . . .

ՄԱՍԻՍ (1852) Կարապետ Ս. Իւթիւճեան։

ՄԷՃՄՈՒԱՅԸ ԱԽՊԱՐ (1885) Յովսէփ Թօլայեան։

ՊԱՏԿԵՐ (1890) . . . . .

ՓՈՒՆՋ (1866) . . . . .

Ասոնցմէ զատ կան նաև Ս. Էջմիածնայ Արարատը, Թէհրանի Շաւիղը և Կովկասեան հայ թերթերն ու հանդէսներն, իրենց խմբագրաց կենդանագրովը հանդերձ։

Ժամանակակից հայ մամուլին և անոր աշխատաւորներուն ցուցադրութիւնը կազմող այս աշխատութեան նախաձեռնութիւնը կը պատկանի, ինչպէս կանխաւ իմացած էինք, Վիեննայի Մխիթարեան միաբաններէն Հ. Գ. Գալէմքեարեանի, հեղինակն Պատմութիւն հայ լրագրութեան գործին, որուն առաջին հատորն հրատարակուեցաւ անցեալ տարի։

Կը շնորհաւորենք Հ. Գալէմքեարեանն և Հանդէս Ամսօրեայի Խմբագրութիւնը իրենց այս ազնիւ գաղափարին ու անոր գործադրութեան համար տարուած աշխատանքին մասին, զոր անտարակոյս ամեն ընթերցասէր ազգային պիտի գիտնայ գնահատել ըստ արժանւոյն։

Սամաթիայէն կը հաղորդեն մեզ.

Թաղիս Սահակեան և Ն. Վարդուհեան երկսեռ վարժարանաց մրցանակաբաշխութեան հանդէսը տեղի ունեցաւ կիրակի օրը, Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն մէջ, երկսեռ բազմութեան ներկայութեամբ։ Հանդէսին կը նախագահէր Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրը. ներկայ էին Թաղային բոլոր ներկայացուցիչք ընդ որս և մեծարգոյ ուսուցիչք։

Հանդէսը սկսաւ ժամ 7 ին կայս. Համիտիյէ քայլերգով զոր յօտնկայս ունկնդրեցին և ծափահարեցին բոլոր ներկայք։ Մրցանակաց բաշխման և երգերու ընդմիջման ճառեր արտասանուեցան աշակերտուհեաց և աշակերտաց կողմէ ու տրամախօսութիւնք եղան։

[illegible] Ֆրանսէզի նուիրած գրքերն մեծագոյն մասն իբր մրցանակ տրուելով աշակերտաց, ֆրանսական լեզուին առաջին հանդիսացողներէն Օր. Վեհանոյշ Քրիսեան և Պ. Արտաշէս Ունճեան պատւոյ մրցանակի առաջինը ստացան։

Մրցանակաց բաշխումէն վերջ, Յակոբ էֆ. Ռոկան հակիրճ յորդորական մը ուղղեց առ ուսանողս և Գեր. Փոխանորդ Հայրը Պահպանիչով մը և օրհնութեամբ փակեց հանդէսը։

Այս տարուան շրջանաւարտներն են.

Օր. Վեհանոյշ Քրիսեան
» Վիրգինէ Մանուկեան
» Նեկտար Սուքիասեան
Պ. Արտաշէս Ունճեան
» Սողոմոն Էքսէրճեան
» Արմենակ Աղաճանեան
» Սիմոն Լօրմանեղեան

Մուրատեան և Թերլեմեան ընտանիքները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամեն անոնց որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ՏԻԿԻՆ ԻՍԿՈՒՀԻ Գ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան ու թաղման, և իրենց ցաւակցական զգացմանց հաւաստիքը տուին այս տխուր առթիւ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ի նպաստ հաստատութեանս՝ փոխան ծաղկեփունջի հետեւեալ Տեարք բարեհաճած են նուիրել հանգուցեալ Տիկին Իսկուհի Գ. Մուրատեանի յուղարկաւորութեան առթիւ։

Բարսեղ Իսթանպօլլեան	ղրշ.	120
Միհրան Խանամիրեան	»	120
Յ. Մ. Իսթանպօլլեան	»	120
Լեւոն Մ. Գունտաքճեան	»	95

(Հոգաբարձութիւն)

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.— Եւդոկիոյ գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Սաատք էֆէնտի, ընդհանուր դատախազի օգնական նախնական դատարանին Ճէպէլը Պէրէքէթի (Ատանա), և իրեն յաջորդեց Իրաւագիտական վարժարանի շրջանաւարտներէն Էյուպ Սապրի էֆէնտի, որ կատարեց օրինական երդումն. իսկ Սաատք էֆէնտիի համար ալ գրուեցաւ նահանգին կուսակալութեան։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ.— Երէկ երեքշաբթի իրիկուն, կայս. պալատան մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտոֆի և Ավէլան ծովակալին։ Սեղանին ներկայ գտնուելու պատիւն ունեցան նաև Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Բարձր. Սպարապետը, Ծովային ու Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարները, Թնդանօթարանի Վսեմ. վերատեսուչը, պալատական պաշտօնատարք, դեսպանատան պաշտօնեայք ոմանք և ծովակալին հետեւորդ սպայք։

Ի Բ. ԴՌՈՒՆ. — Անգլիական դեսպան Սըր Ֆիլիբ Քըրրի երէկ Բ. Դուռ երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և Վսեմ. Խորհրդականին հետ։

—Փարիզի օսմանեան դեսպան Զիա փաշա երէկ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և Վսեմ. Խորհրդականին հետ։

ՑՈՐԵՆ ԵՒ ԱԼԻՒՐ. — Մայրաքաղաքիս ջաղացպանք աղերսագիր մը մատուցանելով Բ. Դրան՝ խնդրած էին որ օտար ալիւրներու մաքսին վրայ յաւելում մը ըլլայ, որպէս զի տեղական ալիւրը կարենայ մրցիլ անոնց հետ և այդ կերպով ցորենի մշակութիւնը իր անկեալ վիճակէն ազատի։ Երկրագործական մասնախումբ ժողովն, որուն յանձնարարուած էր առ այդ քննութիւններ կատարել, նկատողութեան առած է ցորենի ու ալիւրի գներուն հինգ տարուան միջին քանակութիւնը, ժողովը նկատելով որ օտար երկիրներ բարձր մաքսատուրք մը կառնեն ներածուած ցորենէն ու ալիւրէն և նկատելով որ ամեն կերպիւ փոխադարձաբար շարժելու իրաւունքն ունեցած է, որոշած է որ օտար երկիրներու ցորեններու իւրաքանչիւր հարիւր քիլօկրամին համար առժամեայ կերպով քսանէն մինչեւ երեսուն ղրուշ մաքսատուրք դրուի և ալիւրներէն ալ երե-

---

(*) Կէտադրութիւնք կը նշանակեն թէ այդ լրագրաց խմբագիրներուն պատկերները չեն երեւիր, լրագրին օրինակը ներկայացուած ըլլալով սակայն։

սունէն քառասուն ղրուշ՝ ի պահանջել հարկին հրապարակի գնոյն համեմատութեամբ զիջելու և բարձրացնելու պայմանաւ։ Երկրագործական Նախարարութեան կողմէ այս որոշում մատուցուած է Բ. Դրան։

ԲԱՐԻԶԻ օսմ. Նորընտիր դեսպան Եուսուֆ Զիեա փաշա յառաջիկայ հինգշաբթի օր իր պաշտօնատեղին՝ Բարիզ պիտի ուղեւորի։

ԻՆՃԻՐՔԻՕՅԼԻ Միւշիր Հասան փաշա ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ է։ Վեհ. Սուլթանն իմանալով, բարեհաճած է կայս. Թիկնապահ Վէհպի փաշան ղրկել Ն. Վսեմութեան ապարանքն և որպիսութիւնը հարցնել տալ։ Հասան փաշա սկսած է ապաքինիլ։

ԱՎԻԼԱՆ ԾՈՎԱԿԱԼԸ իր սպայակոյտին հետ երկուշաբթի գիշեր ընթրեց ռուսական դեսպանատան մէջ, ի Պէօյիւքտէրէ։ Սեղանի պահուն, Միջերկրականի ռուսական նաւատորմին նուագախումբը, որ ծովակալին հետ եկած է, կը նուագէր և Բօսֆօրը ելեկտրական լոյս կը ցոլացնէր դեսպանատան վրայ։

Երէկ առաւօտ, ծովակալը՝ ընկերակցութեամբ իր մէկ քանի սպաներուն, Պօլսոյ պահականաւով Թօփհանէ իջաւ, ուր հետեւակազօրաց գունդ մը զինուորական պատիւներ ընծայեց անոր։ Անկից, ընկերակցութեամբ Ահմէտ Ալի փաշայի, պալատական կառքերով գնաց այցելել Թօփ-Գաբու պալատը, Այա-Սօֆիայի մզկիթը ու Պոլսոյ ուրիշ նշանաւոր շէնքերը։ Միջօրէին, ծովակալը Բօսֆօրով պտոյտ մը կատարեց մինչեւ կղզիները և իրիկունը Թօփհանէ դարձաւ, ուր կը սպասէր իրեն ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտօֆ։

Ծովակալն, ինչպէս կ'երեւի այս օրուան Պաշտօնական Զեկուցումէն, երէկ գիշեր կայս. պալատն ընթրեց։

Այս առաւօտ, ծովակալը պտոյտ մը պիտի ընէ մայրաքաղաքիս մէջ։ Միջօրէին, պիտի ճաշէ ծովային Նախարար Հասան փաշայի հետ։ Այս գիշեր, Պ. Նէլիտօֆ Սէռքլ-տ'Օրիանի մէջ մեծ հացկերոյթ պիտի տայ ի պատիւ ծովակալին որ յետոյ թէյի պիտի երթայ Մեծ-Եպարքոսին ապարանքը։

Վաղը գիշեր մեծ ընթրիք պիտի տրուի Պէօյիւքտէրէի ռուսական դեսպանատան մէջ։ Նաւատորմին նուագախումբը պիտի նուագէ և հրախաղութիւնք պիտի կատարուին։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութիւնն որոշած է առ այժմ Ղալաթիոյ, Քիրէճքաբուի և ոգելից ըմպելեաց մաքսատուներուն համար առժամաբար տախտակէ ձեւով տեղեր շինել երկաթէ ու երկաթեայ տախտակներէ, քարափանց այն մասին վրայ որ կը գտնուի Թօփխանէէն մինչեւ Ղալաթիոյ մաքսատունն, և որուն շինութիւնն աւարտելու վրայ է։ Ցառաջիկային երբ այդ մաքսատանց յատուկ հոյակապ շէնքեր կառուցուին, այդ տախտակներ վար առնուին։ Կայս. Իրատէ մը հրամայած ըլլալով գործադրել այդ որոշումը, շինութիւնք ի մօտոյ պիտի սկսին և մինչեւ երկու ամիս պիտի աւարտին։

Այդ շինութեանց համար յանձնաժողով մը կազմուած է Մաքսային վերատեսչութեան պաշտօնատան մէջ։ Հարկ եղած առարկաներու գնման համար խորհրդակցութիւնք կատարելով, ճարտարապետ Պ. Վալօրիի առաջարկութեամբ, որոշուած է Պիղա գաւառակի անտառներէն բերել տալ և այդ մասին հեռագրով տեղեկութիւն ուղղուած է նոյն տեղին։

ԵՊԱՐՔՈՍԱԿԱՆ հրամանագիր մը ծանուցած է Ներքին գործոց Նախարարութեան թէ փոխանորդաբար պաշտօնի կոչուող պաշտօնեայք ալ պէտք է կատարեն օրինական երդումը։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Այտընի Տէնիզլի գաւառին մէջ անցեալ ուրբաթ օր երկու անգամ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուած են, սակայն ոեւէ արկած չէ պատահած։

—Մանասթըրի Ֆիլօրինէ գաւառակին մէջ շաբաթ օրն երեք անգամ սաստիկ և չորս անգամ թեթեւ ցնցումներ զգացուած են և գիշերն ալ չորս անգամ թեթեւ ու վեց անգամ սաստիկ, սակայն վտանգաւոր հետեւանք մը չեն ունեցած։

ԽՈԼԵՐԱՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ. — Պրուսայի մէջ սեպտ. 18էն 19, երեք հիւանդներ տեսնուած են կասկածելի նշաններով և ասոնց տուները շղթայի տակ առնուած են։

—Էնկիւրիի Պէյբազար գիւղաքաղաքին մէջ սեպտ. 16էն 18, խոլերայէ երկու դէպք և երկու մահ։

—Խոլերա երեւան ելած միւս տեղերու մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է։

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ԹՈՇԱԿ.—875 ղրուշի հանգստեան թոշակ յատկացուած է Պուլղար Տաղի հանքին նախորդ տնօրէն Մէհմէտ Ղալիպ էֆէնտիի, 1000 ղրշ՝ Գարահիսարը Սահիպ գաւառին նախորդ հաշուակալ Մէհմէտ Սալիմ էֆէնտիի և 416 ղրուշ Մէնէմէնի նախորդ գայմագամ Հիւսէյին Աւնի էֆէնտիի։

ՍԷԼԱՆԻԿ-Տէտէ Աղաճի երկաթուղւոյն Գարասուլուէն մինչեւ Թօյրան՝ հարիւր քիլօմեթրոնոց մասին շինութիւնն աւարտելով առաջին անգամ դրօշներով զարդարուած կառախումբ մը երթեւեկեր է։ Հազարաւոր ժողովուրդ կառախումբը տեսնելով բարեմաղթութիւններ ըրեր են փառք կենաց Վեհ. Սուլթանին։

ԷՐԷՆՔԷՕՅԻ մէջ հաստատուած այգիներու պատուաստման վարժարանին քննութիւնները կատարուած են ի ներկայութեան երկրագործական ժողովոյ նախագահ Արամ էֆէնտիի, նոյն ժողովոյ քննիչներէն Ագաթօն ու Երուանդ էֆէնտիներու, ամերիկեան որթատունկերու տնկարանին վարժակալ Պ. Էքէրլէնի և տնօրէն Խուրշաճեան էֆէնտիի։ Ցաւարտ քննութեանց ուսանողներու վկայականներ տրուած են։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ շերամաբուծական վարժարանին տնօրէն և Սաֆրաի կայս. ագարակներուն պաշտօնեայ Թօրգոմեան էֆէնտի՝ Հանրային Պարտուց վարչութեան կողմէ Լիօն պիտի ղրկուի քննելու համար ինչ ինչ գործիներ որք խոզակներէն հանուելիք մետաքսներու քանակութիւնը ցոյց տալու կը ծառայեն։

«ԱՏԱՐԱԶԱՐ» օթէլի հրկիզման պահուն բոցերուն մէջ մնալու վտանգէն ազատուելու համար պատուհաններէն դուրս նետուողներն են՝ Մինաս Աչճեան, Ղուկաս Միսքճեան և Գրիգոր Ճըրկայեան. ասոնք շատ թեթեւ կերպով վիրաւորուած են։ Իսկ Առաքել Մկրեան այնքան ծանր կերպով, որ կեանքը վտանգի մէջ է։ Տարաբաղդ Յովհաննէս էֆէեանի մահը ծանուցինք արդէն երէկ։ Ուրիշ երեք կիներ ալ վիրաւորուած են և այս պահուս հիւանդանոց կը գտնուին։

Հրկիզեալ պանդոկին մէջ կը գտնուէր Ատաբազարցի Արթին՝ իր քրոջը հետ, որուն օժիտը պատրաստելու եկած էր։ Երբ բոցերը սկսան շրջապատել իրենց գտնուած խուցը և Արթին կը ստիպէր իր քոյրը որ փողոց նետուի, կեանքը ազատելու համար, մանկամարդ աղջիկը պատասխանեց թէ լաւագոյն կը համարի այնտեղ մեռնիլ իր եղբօրը հետ քան առանձին ազատիլ. այն ատեն Արթին գրկեց քոյրը ու պատուհանէն դուրս նետեց, ինքն ալ ետեւէն նետուելով։ Շատ թեթեւ կերպով վիրաւորուեցան և երկուքն ալ անվտանգ վիճակի մէջ են. միայն, օժիտը որ 60 ոսկիով պատրաստուած էր, այրած է։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնն որոշած է Սուրիոյ Տէֆթէրտար Րիֆաթ պէյը Պէրութ ղրկել՝ ելմտական գործոց վերաբերեալ ինչ ինչ քննութիւններ կատարելու համար։

ԱՆՏԱՌԱՑ, հանքաց և երկրագործութեան նախարարութեան վիճակագրութեանց պաշտօնեայ կարգուած է երկրագործութեան և արհեստներու ընդհանուր Արուեստահանդէսին թղթակցութեանց թարգմանութեան ճիւղին պաշտօնեայներէն Սիւրմէլեան էֆէնտի, որ կատարած է օրինական երդումը։

ՄԵՏԱՔՍՆԵՐՈՒ համար յատուկ յանձնաժողովին կողմէ պատրաստուած կանոնագիրը նկատողութեան առնուած է ելմտական ժողովին կողմէ։

ԴԱՂԹԱԿԱՆՔ.— Պրուսայի կեդրոնական գաւառակին մէջ անցեալ օգոստոս ամսուն 32 տուներ 164 գաղթականներ բնակութիւն հաստատած են։ 7 գաղթականներ ալ Քէօթահիա ղրկուած են։

ՄԷՍԻՆԱՅԻ օսմանեան ընդհանուր հիւպատոս Ջէքի էֆէնտի արձակուրդով մայրաքաղաքս եկած է։

ՊԱՂՏԱՏԻ թղթատարին անցած տեղւոյն և Էնկիւրիի նահանգին մէջ գտնուած Լալէ Պէյի գարպանդն կամ լեռնային պահականոցը փլած ըլլալով, այդ պահականոց պիտի կառուցուի Սեբաստիոյ նահանգին ծայրն աւելի կարեւոր ուրիշ դիրքի մը վրայ։

ԻԶՄԻՐԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Պ. Ռիչարտ Վիլքինսըն որ ատենօք անգլ. հիւպատոսի պաշտօններ վարած էր այլեւայլ կողմեր ու տարիներէ ի վեր առանձնացած կապրէր ի Պուրնապատ, մեռեր է 75 տարեկան հասակին մէջ։

—Իզմիրի իտալական հիւպատոսարանի պաշտօնեայներէն Պ. Թէտէսքիի տանը մէջ կազի լամբար մը շրջելով, կինը, քոյրն ու քենին ուզեր են օգնել անոր՝ բոցերը մարելու. սակայն ասոնց շրջազգեստները բռնկելով, սկսեր են այրիլ երեք կիները մէկանց։ Խեղճերը թէեւ հիւանդանոց փոխադրուեր են, սակայն յաջորդ օրը աղջիկն ու քենին մեռեր են։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՔՕՆՍԹԱՆԴԻՆՕՓԼ դրամատան բաժնետէրաց ընդհ. ժողովն ի նիստ պիտի գումարուի յառաջիկայ հինգշաբթի, որոշելու համար թէ այդ դրամատունը հաշուեյարդարութեամբ լուծե՞ն թէ ոչ՝ Սօսիէթէ Օթօման դրամատան փոխանցեն։ Չորս քննիչները, Պ. Պ. Լա Ֆիւանդ, Սթէֆանովիչ, Տ. Թամվաքօ և Վիքթօր էֆ. Միգրօշի իրենց տեղեկագիրն յանձնած են արդէն դրամատան վարչական խորհուրդին։

ԲԱՐԲԵՐԴԻ նահանգին կառավարական պաշտօնատան նորակառոյց շէնքին լուսանկարն առնուած է և պիտի ղրկուի ի կայս. պալատ։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդը որոշում մը տուած է թէ պատժական դատարանց վճռագրով դատապարտեալ անձ մը երբ վճռագրոյն գործադրութենէն առաջ մեռնի, դատական ծախքէ անոր ունեցած պարտքն ի՛նչ եղանակաւ պիտի գանձուի։ Այդ որոշում հաղորդուած է Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի նոր շէնքին, որ պիտի կառուցուի Հայտար Փաշայի հիւանդանոցին շրջակայքը գտնուած պարապ գետնի մը վրայ, յատակագծերն ու քարտէսները պատրաստուած են ճարտարապետ Պ. Տարօնքօի կողմէ։ Պ. Տարօնքօ անդամ է այդ շինութեան համար կազմեալ յանձնաժողովին։

—Այդ շէնք եռայարկ պիտի կառուցուի 19,000 քառակուսի մեդր գետնի մը վրայ։ Ծովեզերքը գտնուած մասը 300 մեդր երկայնութիւն պիտի ունենայ. իսկ աջ ու ձախ թեւերը 150ական մեդր։ Նոյնպէս յատուկ մասեր պիտի ունենայ բժշկական ժողովոյ, վարժարանին տեսչութեան եւ ներքին պաշտօնէից համար։ Շէնքին մէկ կողմը 50 մեդր երկայնութեամբ և 40 մեդր լայնութեամբ անդամազննարան մը պիտի շինուի։

ԻՑՆԷԿՃԷՕԼԷՆ (Պրուսա) կը հաղորդեն թէ Շիրվանօղլը Ահմէտ անուն աւազակապետն որ ժամանակէ մը ի վեր այդ կողմերուն մէջ կասպատակէր, վիրաւորուած ձերբակալուեր է։

ԱՏԱԼԻԱՅԻ Մէնաւղատ գաւառակին մէջ անտառներու հրդեհներուն յառաջ բերած վնասները քննելու համար Ատալիաէն յանձնաժողով մը ղրկուի հոն, որ պաշտօն պիտի ունենայ նաեւ քաջալերել գիւղացիները որ վերաշինեն իրենց տուները։

ՊԵՐԼԻՆԻ երկրագործական համալսարանը գտնուող օսմանցի ուսանողք մինչեւ յառաջիկայ մարտ հոն պիտի մնան տօքթօրի քննութիւն տալու համար և յետոյ երկրագործութեան վկայական ստանալէ վերջը երեք չորս ամիս ալ Քիլ քաղաքի կաթնատնտեսութեան վարժարանը պիտի մնան պանիրի եւ կարագի պատրաստութիւն ուսանելու։

ՄԵԾ ԿՂԶԻԻ երկրաշարժէն արկածեալ կարօտելոց համար երեք հարիւր ոսկիէն աւելի գումար մը հաւաքուած է՝ կղզիներու մէջ կազմեալ յանձնաժողովին ձեռամբ։

ՇԵՐԱՄԻ հունտ բուծանելու համար հարիւր մէկ անձեր արտօնագիր ստացած են Պրուսայի կուսակալութենէն։ Ասոնցմէ 89ին քննութիւնները կատարուելով 44ին ունեցած հմտութիւնը բաւական համարուած և հարկ եղած վաւերագրերը տրուած են։

ՁԻՒՆ.—Քարբերդէն 5 ժամ հեռու գտնուած լերան մը վրայ ձիւն տեղացած է։ Քաղաքին մէջ ալ ցուրտերն սկսած ըլլալով ժողովուրդը ձմեռուան հագուստներ կրելու ստիպուեր է։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԷՆ կը գրեն թէ այն կարօտեալք, որք անցեալ տարի Կարնոյ և շրջակայից մէջ տիրող սովին պատճառաւ Տրապիզոն գաղթած էին, կուսակալութեան կողմէ տրուած հրամանի մը վրայ սկսեր են իրենց տեղերը դառնալ։

Բ. ԴՈՒՌԸ Պետական Խորհուրդին յանձնած է Երկրագործական Նախարարութեան մէկ ծրագիրն, որով կառաջարկուի շրջուն պաշտօնեայներ կարգել որք երկրագործ դասուն ուսուցանեն նոյն արհեստին կատարելագործութիւնները։

ՊԱՍՐԱՅԻ անգլիական փոխ-հիւպատոսը տասը ոսկի ղրկած է ի նպաստ Կ. Պոլսոյ երկրաշարժէն արկածելոց։

ՊԻՐԷՈՆԻ օսմանեան հիւպատոս Էտհէմ պէյ երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ԱՐԱԲԿԻՐԻ ելմտական պաշտօնեայ Ալի Րիզա էֆէնտի Մազկերտ փոխադրուած է։ Մազկերտի ելմտական պաշտօնեայ Միտհատ էֆէնտին ալ Արաբկիր։ Դըղըլ Քիլիսէի ելմտական պաշտօնեայ Շէվքի էֆէնտի Չմշկածագ փոխադրուած է. այս վերջինոյն ելմտական պաշտօնեայ Քէրիմ էֆէնտի ալ՝ Դըղըլքիլիսէ։

ՄԱՆՐ ԴՐԱՄ.—Զեռնհաս իշխանութիւնը խորհրդակցութեանց ձեռնարկած է մէճիտիյէի քսան փարանոց մանր դրամներ շրջաբերութեան հանելու համար։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը երէկ դատեց Հասան ու Ալի անուն անձերն, որք ի Բերա Ալի անուն սափրիչը վիրաւորած էին սպաննելու դիտաւորութեամբ։ Հասան դատապարտուեցաւ չորս տարուան տաժանակիր աշխատութեան և Ալի երեք տարուան։

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆՔ

Քօնքօրտիայի իտալական օբէրէթի խումբն այս գիշեր արտասովոր ներկայացում պիտի տայ ի նպաստ Պ. Ֆրանձինիի։ Ներկայացուելիք խաղերն են՝ I pappagalli, օբէրէթ մէկ արարուածով և Le Beffana, օբէրէթ 3 արարուածով։

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ

Օսմ. Հանր. Պարտուց ընդհ. տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ աճուրդի դրուած է Օսմ. Հանր. Պարտուց Վարչութեան ինկած տասանորդն, ընդ որս կրթական նախարարութեան ու երկրագործական պանքային բաժինն՝ Ատաբազարի, Հէնտէքի և շրջականներու 1309ի հունձքի ծխախոտներէն, զորս Ատաբազարի Րէժիի գործակալութիւնը մինչեւ ցարդ գնած է ու պիտի գնէ։

Արդէն 22 ղրուշ 12½ սանդիմ % գին մը տրուած է Հանր. Պարտուց Վարչութեան կողմէ այս ծխախոտներուն համար որոշուած գնոյն վրայ, և որովհետեւ աճուրդը պիտի փակուի այս ծանուցումին հրատարակումէն 8 օր ետքը, իրիկուան ժամը 10ին մօտ, աւելի գին տալ ուզողները կը հրաւիրուին ներկայանալ Իզմիտ, Հանր. Պարտուց գործակալութեան և ի Պոլիս նոյն վարչութեան ընդհ. հաշուակալութեան։ 3—3

14/26 սեպտ. 1894

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ԾԽԱԽՈՏԻ ՐԷԺԻԻՆ

Օգոստոս 17/29 ին գումարուած բաժնետէրաց ընդհանուր ժողովը իւրաքանչիւր բաժնեթուղթի համար 20.50 ֆրանք շահաբաժին որոշեց 1893-94ի տարեշրջանին համար։

12 ֆրանքի թերհաշիւ մը վճարուած ըլլալով անցեալ մարտ 10/22ին, մնացեալ գումարը 8.50 ֆրանք պիտի վճարուի յառաջիկայ սեպտ. 1/13 էն սկսեալ, թիւ 10 կտրօնին փոխարէն։

Վճարումը տեղի պիտի ունենայ

ի Փարիզ Օսմ. կայս. Պանքան ի գին	8,50 ֆրանքի
ի Լոնտոն Օսմ. կայս. Պանքան ի գին	6 8/10 շիլինի
ի Պոլիս Օսմ. կայս. Պանքան ի գին	37,40 ոսկեդրմ.
ի Վիէննա Քրէտիդ Անշտալտ ի գին	8,50 ֆրանքի
ի Պէրլին Պ. Պլայխրօտէրէն ի գին	8,50 ֆրանքի

Այս վճարումներուն համար պէտք եղած պօրտըրօները բաժնետէրաց տրամադրութեան տակ դրուած են յիշեալ դրամատանց մէջ։

Միւս կողմէ կը ծանուցուի հիմնադրի բաժին ունեցողներուն թէ ամեն մէկ հարիւրորդ բաժնին ինկած գումարն է 93-94 տարեշրջանին համար, 10 54. 499/1000 օսմ. ոսկի, և թէ յառաջիկայ սպտ. 1/13 էն սկսեալ պիտի վճարուի կեդրոնական սնտուկէն ի Կ. Պոլիս, ծ.րդ տարեշրջանին կտրոններուն փոխարէն (թիւ 10)։ 9—12

% 50 ԶԵՂՉ

ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ
Ի ՊԷՏՍ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ
յօրինեց
Գ. Մ. ՍՈՒԼԹԱՆԵԱՆ

Պաղտատլեան և կեդրոնական գրատուններն ի վաճառ հանած են մնացեալ սակաւաթիւ օրինակներն բազմահմուտ հեղինակին սոյն դասագրքին, որ կը խօսի մարմնոց ընդհ. յատկութեանց, ծանրութեան, հեղանիւթոց, ձայնի, ջերմութեան, լուսոյ, ելեքտրականութեան, մագնիսականութեան, մակածութեան, և ելեքտրականութեան նորագոյն կիրառութեանց վրայ (հեռախօս, ձայնագիր ևն.)։

Գործը, 300է աւելի երեսներով և 235 պատկերներով, անհրաժեշտ դասագիրք մը մեր բոլոր վարժարանաց համար, կը վաճառուի կէս գնով, այսինքն փոխան 20ի, 10 ղրշ.ի։

Դպրոցներու համար զեղչ

Դիմել ի Պաղտատլեան գրատուն, Պոլիս, Սուլթան-Համամ փողոց թիւ 14, և ի Կեդրոնական գրատուն, Պոլիս, Զաքմաքճըլար Եօգուշը թիւ 59։ 89 6—6

ՆՈՐ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
Պ. ՏՐԴԱՏ ԷՖԷՆՏԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ
Պետական Խորհրդոյ ատենադպիր և օսմաներէն լեզուի ու գեղագրութեան ուսուցչի.

1. «ՐԷՀՆԻՒՄԱՅԻ ԳԸՐԱԷԹ ՎԷ ԹԷՐՃԸՄԷ» Բ. Տարի, միջին ընթացք։ Գին 2 ղրուշ։

Սոյն գիրքը, որ հեղինակին Բ. անգամ հրատարակած «Րէհնիւմայի գըրաէթ վէ թէրճէմէ» անուն գործին անմիջապէս կը յաջորդէ, պատրաստուած է բոլորովին նոր ոճով և մանկավարժական եղանակաւ։ Պատ. Տնօրինաց և ուսուցչաց ջերմապէս յանձնարարելի է։

2. «Մէշք՝ խաթտ Խութութը Օսմանիյէ» 5 տետրերէ բաղկացեալ, 4րդ տպագրութիւն. հատը 30 փարայ։

Հեղինակը իր բազմազան առաւելութեանց հետ, ո՛չ միայն հայոց այլ և տաճկաց մէջ ալ արդէն հանրածանօթ գեղագրի համբաւ կը վայելէ։ Շատ կանուխէն օսմաներէնի գեղագրութեան կարեւորութիւնը անձամբ պետական շրջանակաց մէջ զգացած ըլլալով, մեր մէջ առաջին անգամ ըլլալով երեւան բերած է մասնաւոր մեթոտ մը օսմաներէն գեղագրութեան։ Աւելորդ է անոր գերազանցութեան և մաքրութեան վրայ խօսիլ, քանի որ արդէն հրապարակը գնահատած է զայն և մինչեւ 4րդ տպագրութեան հասուցած։

Կեդրոնատեղին է Պապը-Ալի ճատտէսի 78 թիւ խանութը։ 82 2—3

ՇԻՔԱԿՕ 1893
Ամենէն բարձր վարձատրութիւնը.
Մրցակից չունի մորթի խնամքներու մասին. ընդդէմ կարմրախտիկներու, ճաթռտուքներու և մորթի խորտուբորտներու։
ԼԱՆՈԼԻՆ ԱՐԴՈՒԶԱՐԴ ԼԱՆՈԼԻՆ
ՔՐԷՄ
ԼԱՆՈԼԻՆ
Լանոլինի գործարանէն արտօնագրուած Մառթինիքէնֆէլտէ
Խողովակներով կը ծախուի ամեն դեղարաններու մէջ եւ դեղավաճառներու քով։
Այն ատեն ճշմարիտ՝ երբ կը կրէ գործարանի սոյն վաճառանիշը։
Ընդհ. Միթերանոց ի Կ. Պոլիս
Պ. Ս. ՖՐԷՕՀԼԻՀ ընկերակը
Վիլմայի խան, 4, Ղալաթիա 1012

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէ յի խասսաճա ալընաճագ միւլթէնէմմի էյճնիա տագրիգին գարարը գալթըփ մահը րումինին 21ինճի չարշանպէհ կիւնի վիրիլէճէկլինտէն Թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ սաաթ 6տան նիհայէթ 9ա գատար Խազինէի ճէլիլէյի միւշարիլէյհաէ միւրաճաաթ եյլէմէլէրի իլան օլունուր։

18 իլուլ 310 3—3

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէյի Խասսաճա ալընաճագ բամուգըն գարարը գալթըփ մահը րումինին 21ինճի չարշանպէհ կիւնի վիրիլէճէկլինտէն Թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ սաաթ 6տան նիհայէթ 9ա գատար Խազինէյի ճէլիլէյի միւշարիլէյհաէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

18 իլուլ 310 3—3

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Սեպտ. 21/3 Հոկտ. 1894

Անուանական Դրամագլուխ	Թղթոց Անուանական Գինը		Տոկոս %	Անուանք Արժեթղթոց	Թուական	Ընթացիկ Գիներ: Գոցուեցաւ երէկ երեկոյ	Ընթացիկ Գիներ: Բացուեցաւ այս առաւօտ
Ա. Ո. 7,183,372	100		1	Քոնսոլիտ Սէրի A	1881	— —	— —
» 10,241,048	100		1	» » B		— —	43 20
» 30,332,811	100		1	» » C		— —	30 30
» 43,968,396	100		1	» » D		28 25	28 21
Ֆր. 793,000,000	400		—	Րումելիի Երկաթուղի	1870	127 75	127 25
Ա. Ո. 4,545,000	100		4	Օսմանիէ	1890	— —	97 10
Ֆր. 185,631,130	500		5	Բրիօրիթէ	1890	— —	— —
Օ. Ո. 6,499,938	Ֆր. 500		5	Մաքսային Պարտաթուղթք	1886	— —	— —
	[illegible]	[illegible]					
Ա. Ո. 10,000,000	20	10		Պանք Օթոման	1863	— —	— —
Օ. Ո. 550,000	22	11		Քրէտի Ժէնէրալ Օթոման	1869	8 —	9 —
Ա. Ո. 600,000	10	6		Պանք տը Քոնսթանթինոփլ	1872	— —	4 01
» 600,000	10	5		Սօս. Օթ. տը Շանժ է տը Վալ.	1872	— —	5 05
Ֆր. 14,000,000	140	140		Բաժնեթղթ. Լաւրիոնի Հանքին	1878	39 —	36 —
» 45,000,000	500	300		Անատոլուի (Բաժնեթուղթ	1889	300 —	300 —
» 30,000,000	500	500	5	Երկաթուղիք (Պարտաթղթ.		170 —	412 —
Օ. Ո. 200,000	20	8		Թրամուէյ (Բաժնեթուղթ	1882	6 85	6 80
Ֆր. 709,506	500	500	5	(Պարտաթուղթ		520 —	520 —
Ֆր. 100,000,000	500	200		Օսմ. Րէժի	1883	19 37	20 12
Ա. Ո. 110,000	1.40	1.40	6	Օսմ. Սիկարէթ	1892	— —	1 80
Օ. Ո. 440,000	11	5½		Օսմ. Ապահովագրական Ընկ.	1893	7 12½	7 72½
Ֆր. 20,000,000	500	500		Ջրի Ընկերութիւն, Տէրքոս	1882	— —	378 —

ՍԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) ԴԻ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատը	3	05
1 ամսուան համար	4	50
1 օրուան համար	1	40
Ռըբբը	—	—
Կանխիկ (Հէվալէսիզ)	—	—
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	109	13/16
Փարիզ » Ֆր.	22	92½
Վիէննա 8 օրուան Ֆիոր.	11	22½
Պէրլին չէք Մարք.	18	45

ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	3	—
1 ամսուան համար »	5	½
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	110	16
20 Ֆրանքնոց	87	25
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիմից	51	15
Րուպլ Թղթադրամ	8	40
Մէճիտիյէ	108	—
Մանր արծաթ	103	—
Մէթալիք	98	20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 2 Հոկտ.		
Քոնսոլիտ Օսմ. B Կնիքվ. Ֆր.	44	—
» » C » »	28	75
D (Բացուած »	25	95
(Գոցուած »	26	10
Րումելիի Երկաթուղի »	128	50
Բրիօրիդէ »	— —	—
Մաքսային Պարտաթուղթք »	507	50
Օսմանիէ »	445	62
Րէժիի Բաժնեթուղթ »	451	25
Պանք Օթոման (անուանկն.) »	676	87
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	102	15
» » 3½% »	108	10
» Իտալական »	83	40
Քրէտի Լիոնէ »	755	—
Քրէտի Ֆոնսիէ »	898	25
Քոնդուար տ'էսքոմպ »	530	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	2913	—
Եգիպտական Միացեալ »	524	37
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	165
ՎԻԷՆՆԱ 2 Հոկտ.		
Րումելիի Երկաթուղի Ֆիօրին	67	—
Օսմ. Րէժի »	224	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ ի տես	124	—
« Փարիզի » »	49	27

ԼՈՆՏՈՆ 2 Հոկտ.		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	64	50
» » B »	43	75
» » C »	28	37
D (Բացուած »	25	75
(Գոցուած »	25	93
Օսմ. Փոխառ. 1871ի (Փոփոխեալ)	99	—
Փոխառ. 1894 (Երաշխ. Եգպ. Հարկով)	104	—
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	17	—
Այտընի Երկաթուղի »	12	50
Միացեալ Եգիպտական »	104	12
Առանձնաշնորհեալ » »	— —	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	101	75
Ռանթ Հելլենական 5% »	32	—
» » 4% »	35	50
Պուլկար. Փոխառ. 6% »	88	50
» » Նոր 6% »	99	25
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	312
ՊԵՐԼԻՆ 2 Հոկտ.		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	99	30
Րումելիի Երկաթուղի »	111	20
Անատոլուի Երկթղ. ¼ Պրթղթ. »	93	90
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	300
» Փարիզի » 2 ամիս	80	65
Մակեդոնիոյ երկաթուղի	61	10

HTE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY
ՄԱՆՉԷՍԹՐ ԱՆԳԼԻԱ
1852ին հիմնուած
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 3,000,000 անգլ. ոսկի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 1,540,000 » »

Ապահովագրութիւնք ընդդէմ հրդեհի ամեն տեսակ կալուածներու վրայ, թէ քարաշէն և թէ փայտաշէն, կահերու և ապրանքներու վրայ։

Ընդհ. գործակալք ՊՕՆՏ ՍԻՒԼԼԷՐ և ԸՆԿ. Ղալաթիա, Քիւչիւք Թիւնել խան, թիւ 4
Փոխ-գործակալ
ՊԵՏՐՈՍ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ
Պոլիս, Անանիասի խան

ՀԵՄԵԼԱՆԻ'Ի
ՀԵՄԵԼԱՆԻ'Ի
ՀԵՄԵԼԱՆԻ'Ի

1894ի օրինակներ, Տըրիօք օդահան քառշանիներով ու սնամէջ քառշանիներով, առաջին տեսակ։

Կը գտնուի Պ. Պ. ՊՕՆՏ ՍԻՒԼԼԷՐ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ քով, Ղալաթիա, Քիւչիւք-Թիւնել խան։ Ներկայացուցիչք անգլիական գործարաններու։

Կը խնդրուի քննել և բաղդատել։ 54

THERAPIA SUMMER PALACE
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. ՄԵԾ ՊԱՆԴՈԿՆԵՐՈՒ
ԹԱՐԱՊԻՈՅ ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՆՈՐ ՊԱՆԴՈԿՆ
ԱՄՐԱՆ ԵՂԱՆԱԿ ՎՈՍՓՈՐԻ ՎՐԱՅ
Յունիս 15էն մինչեւ 15 Հոկտ.ի (Ն. Տ.)
ՃԱՇԱՐԱՆ.—ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ.—ՇՐՋԱԳԱՅՈՒԹԻՒՆՔ.—
ՁԱՆԱՁԱՆ ԽԱՂԵՐ.—ԲԱՂՆԻՔ

Աղիւսի գործարանատէր Եղիա էֆ. Շահպազեան, ի դիւրութիւն իւր բազմաթիւ յաճախորդաց, գրասենեակ հաստատած է Ղալաթիա, Գարաքէօյ, Եէնի-Խան թիւ 11, 12 ուր կը գտնուին շինութեանց վերաբերեալ մեքենայի եւ ամեն տեսակ աղիւսներու օրինակներ։ Գիներն յոյժ գոհացուցիչ, հանդերձ վճարմանց դիւրութեամբ։ 37 22—30

ՍՔՕԹԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Բերա, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888
Պարոնայք Սքօթ եւ Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրու ձկան իւղն իր այդ վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբանական գիտութիւնն ի վաղուց անտի դըշակած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՕՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհափառին

ՓՇՈՐ ՊՐԱՈՒ
Միւնիխ, Պավիէռ
Հայթայթիչ Գերմանիոյ կայսր ու Բրուսիոյ թագաւոր Վիլհէլմ Բ.ի
Պաւիերայի գարեջուր, Կ. Բշորի գարեջրատան
Սանիտարական Խորհրդական
Աւստրիոյ-Հունգարիոյ թագաւոր կայսեր և Պաւիերայի խնամակալ իշխանին։

Առաջնակարգ գարեջուր Պաւիերայի, ուրիշ ամեն գարեջուրներէն գերիվեր, բոլորովին զուտ, համեղ և զօվարար ըմպելիք, ամեն եղանակներու յարմար, ճանչցուած և յանձնարարուած նշանաւոր բժիշկներու կողմէ։

Գարեջրատունը 1820 ին հաստատուած է. ինք առաջինը եղաւ որ 1854 ին սկսաւ գարեջուր արտածել շիշերով։

Տարեկան արտադրութիւնն է 600,000 հեկտոլիտր։ Կեդրոններ Գերմանիոյ և Զուիցերիոյ բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ, ի Լոնտոն, Փարիզ, Հավր, Ռուէն, Պրուքսէլ, Լիէժ, Անվէրս, Ամսդերտամ, Հաակ, Ռոթերտամ, Միլան, Հռոմ, Վիէննա, Նիւ-Եորք ևայլն։

Միտալներ և վարձատրութիւններ՝ Միւնիխի (1854), Քէօլնի (1865), Փարիզի (1867), Վիէննայի (1873), Հակէնաւի (1874), Ֆիլատելֆիայի (1876), Նիւրէնպէրկի (1882, ոսկի միտալ), Ամսթերտամի (1883, ոսկի միտալ), Պրուքսէլի (1888, ոսկի միտալ և պատուոյ վկայագիր), Մելպուռնի (1889, առաջնակարգ արժանեաց չքադրամ պատուոյ յիշատակութեամբ) ցուցահանդէսներէն։

Բշոր Պրաու գարեջուրը կը վաճառուի հետեւեալ գարեջրատուններ.

Կապրինուս, որ կը բանեցնէ Տիմիդրի Ֆրիանդսայմիօ, Բերա Մեծ-Փողոց, 312, Քոնքորտիային դէմը։

Տէմէզրաքօբուլօ եղբարց քով, Բերա, Մեծ-Փողոց, Ռուսական դեսպանատան դէմ, թիւ 430։

Բոլոր Արեւելքի համար միակ ներկայացուցիչն և շիշով գարեջուր վաճառողն է

«Փշոր Պրաու»
Վիլհէլմ Բօլաքս
Պազար Ալման 388

Բերա Մեծ-Փողոց, 388 26 25—78

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2|14ԻՆ — 20 ՍԷՖԷՐ 1310

Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ

28

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

„ՓԻՆԻՔՍ„

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն ։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար ։

53

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն ։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1.

ԻԼԱՆ ՊԱԶԱՐ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Թարապլուսը Ղարպ Ֆըրգասը իչուն միւպայեասը մէվգրի միւնագասայա գօնուլան 36,000 քիւսուր քիլէ պուղտայ իլէ 388,000 գըհէ բիրինճ վէ 48,000 քիւսուր գըհէ չէքէրին իթասըհա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 21 1—3

Սէլիմիյէ գըշլասը հիւմայունը ճիվարընտա քեաին միրի պօսթանընըն միւտտէթը իճարը իթթամ պուլմագտա օլտուղունտան 310 սէնէի րումիէսի Պասրմընտան իթիպարէն իճարէ վիրիլէճէկի ճիհէթլէ Թալիպ օլանլարըն գըշլաի հիւմայունը մէգզիւրտէ գօմանտանլըգը տայիրէսինէ միւրաճաաթ կըլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 20 2—3

Պէյքօզ Տապաղխանէսինտէ մէվճուտ վէ մէթրուքիւմ օլուպ Ֆիրուխթ օլունմագ իւզրէ միւզայիտէյէ գօնուլմուշ օլան 10 000 տէն 15,000 գըհէյի ճէտիտէ գատար Թուլթ-քալըք գուրու Թըրաշ Թալասըն պէհէր գըհէյի ճէտիտի 16 փարայա Թալիպի Հօհտէսինտէ օլուպ իյլուլը րումինին 20ինճի չարշանպէի կիւնինէ գատար պէհէր կիւնի միւզայիտէսի իճրա օլունարագ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իհթիրայա վէ իրթէսի կիւնիւ սաթի 100տէ 5 գամընտա Թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 12 3—3

Ֆէս Փապրիգայը հիւմայունը իչուն միւպայեա օլունմագ իւզրէ միւնագասայա գօնուլտուղը վէ իյլուլը րումինին 7ինճի չարշանպէի կիւնինէ գատար միւնագասալարընըն իճրասը իլէ մէգզիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի էվվէլճէ իլան իտիլմիշ օլան Աւստրիայեա վէ Ինկիլթէրրա Թամ մուսթահզար ինճէ խաքաղլարը իլէ Տօգրանըընըն քիլօյի խաքաղըսը գարարը գաթիլէրի իյլուլը րումինին 15ինճի բէնշէնպէին կիւնինէ Թէրք վէ Թաալիք գըլընարաք 17ինճի ճումաա իրթէսի կիւնիւ սաթի 100տէ 5 Թէնզիլաթ գապուլ օլունաճագ իքէն մէգզիւր խաքաղլարըն Թէքրար իյլուլը րումինին 22ինճի բէնշէնպէին կիւնինէ գատար միւնագասալարը պիլ իճրա մէգզիւր կիւնտէ գարարը գաթիլէրի վիրիլէճէկինտէն իթասըհա վէ 24ինճի ճումաա իրթէսի կիւնիւ սաթի 100տէ 5 Թէնզիլինէ Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 14 3—3

Սիզամիէ էրզագ անպարընա Թէսլիմ օլունմագ իւզրէ միւպայեա օլունաճագ օլան 10,000 գըհէտէն 15,000 գըհէյէ գատար դէյթինին պէհէր գըհէսի 90 փարատա Թալիպի Հօհտէսինտէ օլուպ իյլուլըն 21ինճի չարշանպէին կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնիւ 100տէ 5 Թէնզիլի գապուլ օլունաճաղը ճիհէթլէ իթասըհա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 15 3—3

Նիզամիէ Թանէնիյէ իտարէսի համլաթընտան Ֆիրուխթ օլունմագ իւզրէ մէվգրի միւզայիտէէ գօնուլան ինճէ վէ գալըն քէրէսթէլէրին պէհէր ճէտիտ գըհէսի 5էր $\frac{1}{2}$ վէ քաղմօլըն $8\frac{1}{2}$ վէ խալիս չէվրէնտի վէ Ֆըրամօղըն 2չէր վէ քասքալըն 6 փարա վէ տահ չէվրէնտի վէ գալիգ վէ սարը Թօփրաղըն 30ար սանթիմէ Թալիպի Հօհտէսինտէ օլուպ իյլուլըն 22ինճի բէնշէնպէին կիւնիւ պիլ միւզայիտէ գարարը վիրիլէճէկինտէն իհթիրայա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 16 3—3

Շամ Շէրիֆտէ պուլունան ասաքիրը շահանէ իչուն սէնէի հալիէ Թըշրինը էվվէլի իպթիտասընտան իթիպարէն 1 սէնէլիք օլմագ իւզրէ մանգալինճէ մէվգրի միւնագասատա պուլունան հաթապ վէ կէօմիւրիւն պուրաճա իթասըհա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 17 3—3

Ջիֆթէլէր Ջիֆթլիք հիւմայունը հայվանաթը մէվճուտէսինին սէնէի հալիէ իտարէսի իչուն մանգալինճէ միւպայեասընա լիւզում կէօրիւլէն 15,000 քիլոտէն 20,000 քիլէյէ Սատմայօլի չայիր իլէ 8000 քիլէի Սթամպօլիի խուլաֆըն իթասըհա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 18 3—3

ՏԻՐԹ. Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

Հաստատեալ 1852 — ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԻ — Հաստատեալ 1852

1 ՊԱՀՃԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք [illegible] լինելով արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենա[illegible] ակռաները, ոսկի, ազամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև կը դարմանեն բերնի և ակռայի ամեն հիւանդութիւնները և կը քաշեն առանց ցաւ զգացնելու։

(Բացի կիրակէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։

38

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	8,000,000
Պահեստի դրամ	»	8,400,000
Տարեկան հասոյթ	»	19,532,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՆԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894 — Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսո

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պաղչէ-Գաբու, Անանիատիս խան. 12, 13, 1

VICHY

Միակ ճշմարիտ պաստիլները
ՎԻՇԻԻ
են
PASTILLES VICHY-ETAT

Որ մետաղեայ կնքուած տուփերով կը ծախուին
ՊԱՀԱՆՋԵԼ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՔԱՆ
Առաջնակարգ դեղարաններու մէջ կը վաճառուին

COMP. RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ.	19/1	Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ.	20/2	Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէանի ճամբով
Դշ.	21/3	Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ.	21/3	Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ.	22/4	Օտեսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Ուր	23/5	Աղեքսանդրիոյ Սուրհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱԶԴ.— Սեպտ. 20/2, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ զացող շոգենաւին 605

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիայի և Պոլսոյ միջեւ
[illegible]

Անոթեւոյի շոգենաւը Նովօրօսիսք պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն և Պաթում Հոկտ. 5ին իրիկուան ժամ 4ին (Ը. Ե.)։

Ա[illegible] շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի Հոկտ. 5ին։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ	245	ֆրանք
Բ. »	175	»

[illegible]

Նաւուղչեքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
1054 Մումհանէ փողոց Թ. 108

Արտօնատէր Ա. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

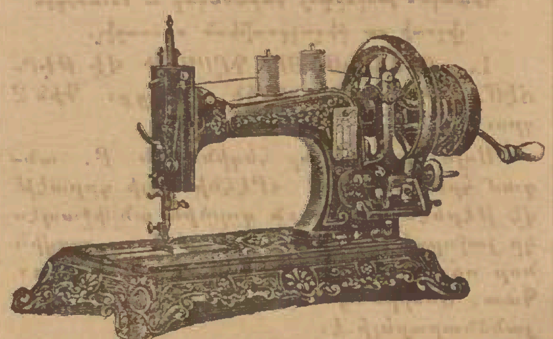

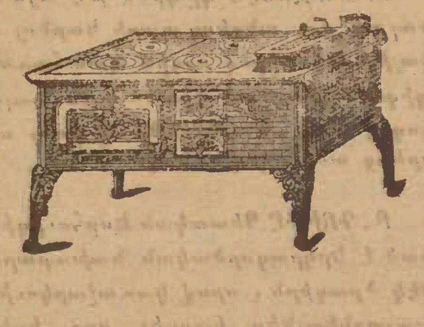

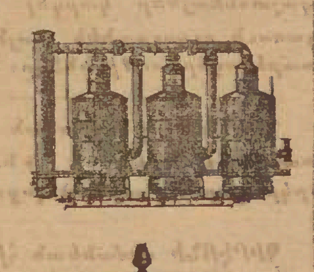

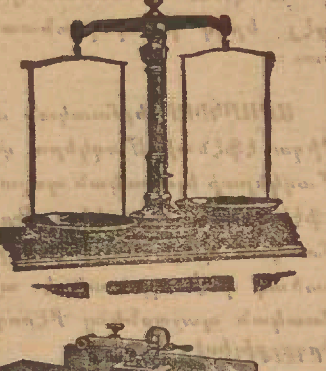

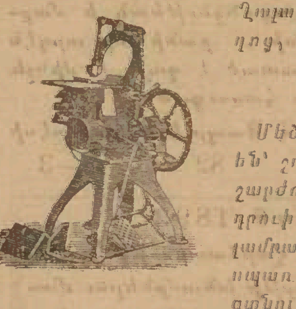

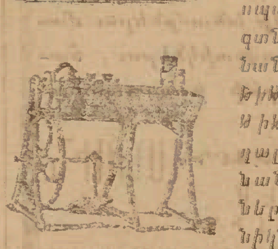

ԷՔՍԲՈՐ ՎԷՌՊԱՆՏ

ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ցուցադրութիւն մեքենաներու եւ գերմանական ճարտարագործութեան այլ նիւթերու. Ղալաթիա, Բէր Էմալ Բազար եւ Մէհքէմէ փողոց, Թիճարէթ խան [նաւ-կին կեդրոնատեղին Բէժիի]

Մեծ մթերք զանազան մեքենաներու, որք են՝ շոգեշարժ մեքենայք, կազով ու լաբիւրով շարժող մեքենայք, որոց մին շարժման կը դրուի ինչ յաճախորդն ուզէ։ Պարզ քարիւղի լամբարը մէկ ժամուան մէջ 0.4 քիլոկրամ կը սպառէ, այսինքն ժամը 15էն 20 փարաի։ Կը գտնուին նաեւ ճախարակներ, ծակող մեքենաներ, քերան բացող մեքենաներ, երկաթագործական եւ Թանձրաքարտէ [illegible], [illegible], ղարռնութեան, կոպղարարութեան, ատաղձագործութեան մեքենաներ, ջրհաններ, հերկագործական երենաներ, շաղախ, գերմանական երկաթէ գերանիկներ, ասֆալտ, խայծղանաւոր քարթոն, խոհանոցի անօթք, կազի լամբարներ, ցեմիշի կ գմաթը, պիսիքլէդ, կարի մեքենայ, եւն. եւն.

Մասնաճիւղք

Աթէնք, Լոփո լէս փողոց, 11 [նախկին Պորսա Աթէնքի]

Ներկայացուցիչք

ՍԵԼԱՆԻԿ, Թոփհանէ Քաղ, ՊԻՐԷՆ, Բիւտոնփոց.

Գործակալութիւնք

ՍԵԼԱՆԻԿ ԻԶՄԻՐ | ՄԵՐՍԻՆ ՀԱԼԷՊ | ՊԷՅՐՈՒԹ ԴԱՄԱՍԿՈՍ | ՔԱԻՖԱ ՆԱՖԱ

Լարնաքա, Զանդա, Բաղրաս, Քալամաթա, Շիրա, Վոլօ, Աղեքսանդրիա, Դահիր.

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԴԱՒՏ ԻՒՂ

[illegible]

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորու ձկան համ իւղի բոլոր յատկութիւններն ունի. Հիբօֆօսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճռզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, [illegible], և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԵԼ

ՔԱՈՒՉՈՒԿԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԹԻՔ)
(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄԲԱ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ՌԻՊԸՐ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուկէ մուճակներն, որոնք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են [illegible]։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուկէ մուճակները կը գերազանցեն քսան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռ մը և արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իբրեւ նշան։ Կը վաճառուին Պոլիս և գաւառները, բոլոր քաուչուկէ մուճակ վաճառողներու քով։ Իսկ կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պաղճէ Գաբու, Գոճա Յան Օղլու խան, Ծորճի Կիտրոլի թիւ 13 մթերանոցը։ 127 3—45

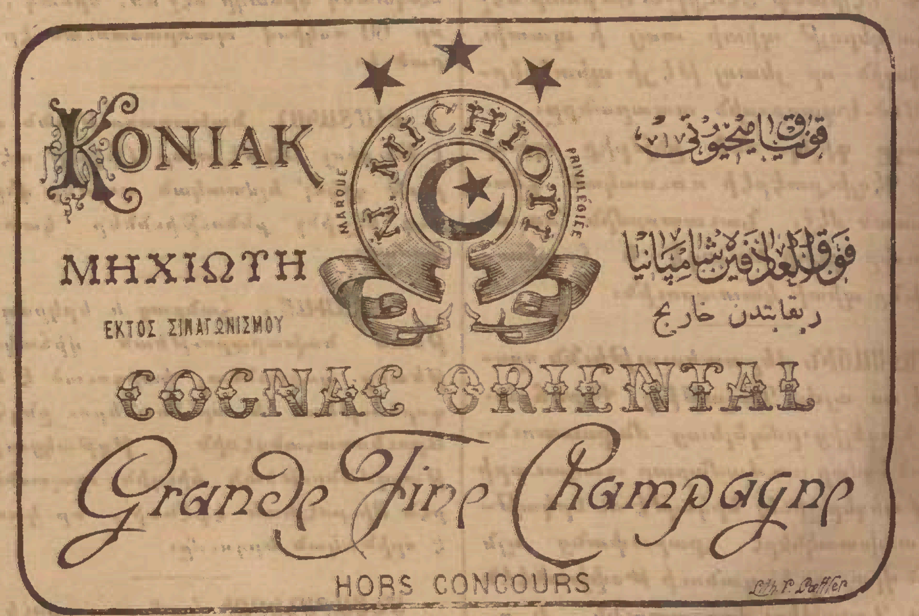

Երեք աստղով շիշը 30 գրուշ, — երեք աստղով ½ շիշը 15 գրուշ։ Երկու աստղով շիշը [illegible]8 գրուշ։ Մէկ աստղով շիշը 12։ Մասթիքա և [illegible] օղի շիշը 12 գրուշ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1880

Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ — Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

MARQUE DEPOSÉE

[illegible]

Թէյի գործածութեան ընդհանրանալովն, թէյի ճաշակն եւս նրբացած է, որով թէյի առեւտուրն վաճառականութենէ աւելի արուեստ մըն է, որ միայն երկարատեւ և ճոխ փորձառութեամբ կ'ստացուի։

Մեր տունն, որ արդէն հանրածանօթ էր բազմամեայ ընդարձակ գործառնութեամբը, այս տարի եւս իր մասնաւոր գործակալաց ձեռամբ գնած է բազմազան և խիստ մեծաքանակ ընտիր թէյեր Չինաստանի, Ճավայի, Ցէյլոնի և Հնդկաստանի գլխաւոր արտադրիչներէ, և արդէն հասած են մեզ, և հետզհետէ պիտի ստանանք թէյեր, որք գերընտիր հոտաւէտութեամբ ամէն ճաշակի յարմար ըլլալով հանդերձ գներու անհամեմատ աժանութեամբ մեզ մատուցած առաւելութիւնք, մեր տան դէմ մրցումն անկարելի կընեն։

Մեր բազմաթիւ յաճախորդաց պահանջմանց լաւ եւս գոհացում տալու համար ընդարձակած ենք մեր մթերանոցն, ուր ամէն տեսակ ընտիր թէյեր թէ՛ սնտուկներով և թէ՛ այլ և այլ մեծութեամբ տուփերու մէջ մեծաքանակ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

Թէ՛ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց, և թէ օտար երկրաց մէջ մեր տան ցուցուած վստահութիւնն կը քաջալերէ մեզ առաւել եւս յարիլ մեր սկզբունքին, որ է [illegible]։

Մեր թէյերու առաւելութեանց ապացոյցներէն մին եւս, անոնց բազում կեղծերն հրապարակին վրայ գտնուիլն է, որոց դէմ զգուշանալու համար կը խնդրենք որ միշտ փնտռէք ՄԵՐ ՅԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆՆ ու մեր տան հասցէն, Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ, Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ Ձէլուլ պէյ խան թիւ 10, Պաղճէ-Գաբու։ 19

ՌՈՅԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՕՌԲՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի	4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	»	35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ և իցէ ՋԵՂՋԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ
Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
726 Պաղճէ Գաբու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ Խան։